

Politični teden

Po svetu . . .

»Razredčeno cono« v Evropi

predlagajo Angleži kot odgovor na sovjetske predloge o sestanku mogočnikov sveta, na katerem bi se naj končno sporazumeli ter zagotovili človeštvu mir. Britanski ministrski predsednik Mac Millan je poletel v Bonn, da pomiri še postarnega zapadnonemškega kanclerja Adenauerja, ki je ob nedavnem obisku Mac Millana v Moskvi sumil, da »zviti Albion« (Anglija) že zopet prodaja nedolžnega nemškega bratranca Michla, sicer ne ravno za sklado leče, ampak morda za kaj več, recimo povečanje trgovine med Veliko Britanijo in Sovjetsko zvezo.

Mac Millan v Bonnu

Že prej je bil Mac Millan v Parizu. Po težavnih razgovorih mu je uspelo, da je pridobil generala de Gaulleja za »razredčeno oborožitveno cono« v Evropi. S tem bi praktično padla v vodo nameravana atomska oborožitev zapadne Nemčije. De Gaulle se je sprva upiral načrtu o razoroženi coni v Evropi, ker bi s tem Zapadna Nemčija bila izločena kot prvo bojišče v primeru vojne med Vzhodom in Zapadom ter bi ta nevhvaležna vloga pripadla Franciji. Zato je De Gaulle z izredno energijo zagovarjal Adenauerjevo tezo, da je treba proti Sovjetom biti trden glede Berlina, pa tudi glede drugih vprašanj. Mac Millan je francoskemu generalu razložil, da »razredčena cona« ne bi pomenila popolnoma razorožene cone, ker bi v slednji ostalo še vedno toliko vojaških sil, da bi mogle zavreti prvi naval sovjetskih čet. To se pravi, da bi prva fronta le bila na nemškem ozemlju. Spričo tega se je naenkrat francosko-nemška solidarnost skrhalo in francoski general je takoj pristal na načrt Angležev. Po tem uspehu je imel Mac Millan v Bonnu lahko delo, kajti padla je najmočnejša Adenauerjeva opora.

Ollenhauer na kolenih pred Hruščevom

Izgleda, da tudi pri samih Nemcih vedno bolj upada upanje glede zedinjenja obeh Nemčij. Ko je bil Hruščev v Lipskem na večerju, je v zadnjih dneh nenadoma pohitel k njemu voditelj zapadnonemške opozicije, socialist Ollenhauer. Upal je, da bo mogel doseči pristanek na združitve obeh Nemčij. Hruščev pa mu je stavil pogoj, za katerega je vedel, da ga Ollenhauer ne more izpolniti: namreč izstop iz atlantskega zavezništva. »Nič združitve potem«, je dejal Hruščev. Očividno so za Ruse konzervativci Adenauerjevega kova in socialisti enaki, oboji so pač Nemci, ki so izgubili vojno.

Spričo tega škiljenja zapadnonemških socialistov proti Vzhodu je seveda bilo Adenauerjevo stališče glede nepopustljivosti proti Sovjetom spodkopano na Zapadu, kajti v Londonu in Washingtonu so si rekli: Čemu jim dajati svobodo v zedinjeni veliki Nemčiji, ko že sedaj celo tisti Nemci, ki so na Zapadu, silijo proti Vzhodu!

Namesto ene, kar tri konference

V zapadnih prestolnicah so že pripravili besedilo skupnega odgovora Moskvi glede konference zunanjih ministrov, kateri naj bi sledila kratka, samo nekajdnevna »vrhunska konferenca«, ki bi sprejela okvirne in načelne sklepe ter dala zunanjim ministrom navodila, da jih izvedejo na novi konferenci.

Medtem ko državne pisarne pripravljajo papirje za konference, pa si oba svetovno politična bloka eden drugemu nagajata, kjer le moreta.

Intrige na Bližnjem vzhodu

Sovjetska zveza je morala vtakniti v žep neprijeten neuspeh v Perziji. Ta država, ki meji na Sovjetsko zvezo, je morala vselej gledati, da je ruski medved ne objame preveč tesno. Dolge mesece je perzijska vlada vodila s posebno sovjetsko diplomatsko delegacijo pogajanja o novi »prijateljski pogodbi«, toda pojavljale so se vedno nove težave. Končno je perzijska vlada podpisala pogodbo, toda ne s Sovjetsko zvezo, ampak z Ameriko, s katero je tudi bila v večmesečnih tajnih razgovorih. Ta pogodba predvideva pomoč Združenih držav v Perziji, ako bi bila ogrožena po kaki zunanji sili. Perziji so vodili pogajanja na dveh straneh s pristno orient-

sko spretnostjo. Zato je bila jeza Sovjetov tako velika kot je bil dolg njihov nos. Sovjetski poslanik je užaljen zapustil Teheran.

V Iraku je izbruhnil upor vojaštva, ki ga je sedanji diktator Kasem le s težavo udušil. Kdo je imel prste vmes pri tem uporu, se ne ve točno, ker eni dolže Angleže, drugi pa egiptovskega diktatorja Nasserja. Vsekakor se je po zadušitvi upora razmerje med Egiptom in Irakom zelo poslabšalo, kar bi kazalo na to, da gre za Nasserjev poskus, da izloči svojega najnevarnejšega rivala v arabskem svetu. Kassemov notranji položaj pa je bil s tem upom znatno oslabilen, kajti pokazalo se je, da celo vojaščina, ki ga je spravila na oblast, ne stoji več sklenjeno za njim. Zato postaja vedno bolj ujetnik komunistov, ki ga podpirajo in postajajo vsak dan oblastnejši. Tisti, ki si pri tem veselo manejo roke, so Sovjeti, kajti njihov nezanesljivi prijatelj Nasser, ki se prepogosto druži z maršalom Titom, je zašel v dvojne klešče. Na eni strani je Izrael, v katerega se vsipajo novi tisoči judovskih doseljencev iz vzhodnoevropskih držav, po drugi strani pa Irak, ki ga sovjetska vlada izdatno podpira, s komunističnimi propagandisti in tudi rublji. Prav po zadušnem uporu je sovjetska vlada sklenila s Kassemom pogodbo o posojilu Iraku v znesku pol milijarde rubljev.

Tekma za zaveznike: Amerikanci 4 milijarde — Sovjeti 2 in pol

Sicer se pa boj med rublji in dolarji za zavezništva nadaljuje z nezmanjšano silo. Ameriški predsednik Eisenhower je v novem proračunu zahteval 4 milijarde dolarjev (100 milijard šil) za pomoč tujim državam. Dejal je, da je ta pomoč v interesu varnosti Združenih držav, kajti te zaveznike rabijo, ti pa rabijo — dolarje. Dejal je tudi, da je lani komunistični blok dal posojila 17 državam v skupnem znesku 2 in pol milijarde dolarjev.

. . . in pri nas v Avstriji

Vse za volitve

Zaradi državnozborskih volitev, ki so razpisane za 10. maja, so se osrednja tajništva vseh strank že z vso silo vrgla na propagandne priprave za volitve. Gre »za klobaso«, bi dejali, ali za oblast, kar je v gotovem oziru eno in isto. Spričo negotove bodočnosti v gospodarskem pogledu bi OeVP rada, da so volitve čimprej mimo, kajti potem bo že zopet dovolj časa, da preživimo morebitno krizo, ki jo nekateri obetajo, in stopimo v dobo novega gospodarskega blagostanja. To bi naj po željah volilnih strategov OeVP sovpadalo z naslednjimi volitvami. Ljudski stranki je uspelo, da doseže zgodnji volilni termin in zato so njeni izgledi dobri, čeprav tudi šans socialistov ne kaže podcenjevati.

Z ozirom na volitve sedaj vlada z vsemi sredstvi vzdržuje dosedanja obseg dela v rudnikih, čeprav se kopičijo gore premoga tudi pri nas in ne vemo kam z njim. Pa dec naročil je opazen tudi v raznih drugih industrijah, posebno pri tekstilu, pa tudi deloma pri petroleju. Ta petrolej je sploh vprašanje zase. Po posebnem sporazumu med zvezno vlado in zapadnimi državami (Ameriko, Anglijo in Francijo), je Avstrija zavezana vrniti petrolejskim družbam teh držav vse rafinerije in vrelce, ki so jih te imele pri nas pred prihodom

Hitlerja. Ta takozvani »dunajski memorandum« je imel tudi termin, ki pa je že davno potekel, ne da bi se kaj zgodilo. Socialisti se namreč upirajo izročitvi petrolejskih industrij in pravijo, da bi bilo bolje, ako bi se s prizadetimi interesenti dogovorili za odškodnino. Uprava petrolejske industrije se namreč nahaja v socialističnih rokah (minister za poddržavljevanje podjetja ing. Waldbrunner) ter bi s povračilom prvotnim lastnikom stranka izgubila znaten del svojega gospodarskega vpliva. OeVP je seveda za vrnitev, ker se je Avstrija k temu pač zavezala. Če so socialisti imeli kaj proti — pravi — so morali to povedati pri pogajanjih za »dunajski memorandum«, katerega so seveda podpisali.

Se razume, da se tudi OeVP posebno ne mudi s povračilom, ki bi končno Avstriji naredilo revnejšo za velike in važne gospodarske komplekse, toda ameriški petrolejski magnati so ljudje s potrpljenjem, pa tudi s fantazijo. Dosegli so pri ameriški vladi, da je položila roko na izkupičke iz blagovnih pošiljk »Maršalovega načrta«, za kar ima po posebni pogodbi pravico. Spričo pomanjkanja denarja v naši državi ni blagajni je seveda to sredstvo zelo občutljivo. Ureditve petrolejskega vprašanja ne bo moč dolgo odlagati, pa naj zmaga pri volitvah ta ali oni. Vsekakor pa do volitev ne bo nič in ameriški petrolejski magnati bodo morali čakati, da pridejo do svojih petrolejskih vrelcev v Avstriji, Avstrija pa, da pride do šilingov iz Maršalovega plana.

Glavni obrisi volilne kampanje se že pojavljajo

V bližajoči se volilni borbi bo vprašanje koalicije igralo veliko vlogo. Izgleda, da je ta ustanova kljub velikemu godrnjanju na njen račun le zelo priljubljena, ker večina volilcev vidi v njej zagotovilo miru. Vsem so še preveč živo v spominu nemiri v prvi republiki in prisojajo koaliciji zaslugo, da v povojnem času ni prišlo do podobnih reči. Zato obe stranki zagotavljata volilcem nadaljevanje koalicije, le da OeVP pravi, da socialisti ne bodo s svojimi ugovori smeli preprečevati dela vlade in zato si želi številčno večjo večino, socialisti pa pravijo, da OeVP ne bo smela sama vsega diktirati in pozivajo volilce, da volijo — rdeče.

Zaradi priprav na volitve pa je sedaj vladno delo praktično obstalo, ker se pač oba začasna partnerja o nobenem važnejšem vprašanju ne moreta zediniti. Pardon, z eno samo izjemo: Kar na naglico sta se zedinila glede zakona o manjšinskem šolstvu in o rabi slovenskega jezika na sodnih in v glavnem. O tem poročamo več na prvi strani.

Pri nas

na Koroškem se je sestel deželni zbor, toda po krajšem, pa ne prevročem razburjanju zaradi trgovske hiše, ki jo namerava urediti Konzum (GÖC) v novem vladnem posloplju v Kolodvorski ulici, se ni kaj prida zgodilo. Potem ko sta urejevanje manjšinskega vprašanja prevzela v svoje roke dunajska vlada in zvezni parlament, so seje koroškega deželnega zbora postale dokaj nezanimive. Složno (čeprav brez besed) so sklenili, da za sedaj volitev v deželni zbor ne bo in »zastopniki koroškega ljudstva« so se mirno razšli vsak po svojih opravkih v sladki zavesti, da bodo še do prihodnjega leta nemoteno vlekli svoje poslanske plače, poleg drugih, če jih imajo.

Pangermanska sloga

Celovška »Die Neue Zeit« z dne 14. marca prinaša na prvi strani obširno poročilo o novem manjšinskem zakonu glede šolstva, po katerem bo mladina v južnem delu dežele razbita na razrede in oddelke, kjer se bo v vsakem drugače poučevalo. Po mnenju istega lista je to v vsakem pogledu zadovoljiva ureditev. Mi smo leta sem zahtevali, da naj se mladina tudi v tem delu dežele skupno vzgaja v šoli, ker bo tudi v poznejšem življenju živela pod istimi pogoji in v istih prilikah. Mi smo naglašali, da bo taka skupna vzgoja privedla do narodnostne strpnosti in tako postala temelj mirnega sožitja. To stališče, ki so ga nekaj časa zastopali tudi socialisti, je pa sedaj pri njih samih padlo v vodo.

Imenovani list prinaša na isti strani, v

SLOVENC

doma in po svetu

„LECETOVO SRCE“ v Avstraliji

Na mednarodnem festivalu v mestni dvorani v Melbourne (Avstralija), dne 8. februarja je sodelovala tudi slovenska mladina z rajalnimi točkami. Po mnenju prirediteljev je med 14 točkami programa prav slovenski nastop bil najboljši. Vsi igralci so nastopili v naših narodnih nošah. Bili so to malčki: Lilijana in Erik Zdražil, Rajko in Mitja Ješe, ter Stanko Hartman, vsi otroci slovenskih naseljencev. Vsi so svoje vloge zelo dobro podali in zato želi tudi zaslužno odobravanje s strani občinstva. Glasilo Slovencev v Avstraliji »Mislil« zaključuje svoje poročilo z ugotovitvijo, da smo Slovenci lahko ponosni na »naše pestre narodne noše, naše lepe melodije in na tradicionalno zgodbo o lectovem srcu«.

Jubilej montanistične visoke šole v Ljubljani

Pred 40 leti je bil v okviru tehniške fakultete novoustanovljene slovenske univerze v Ljubljani urejen tudi poseben montanistični oddelek, to je oddelek za rudarstvo in dvajset let kasneje se mu je pridružil tudi oddelek za fužinarstvo (metalurgijo). Sprva se je montanistični oddelek moral boriti z velikimi težavami. Toda idealizem profesorjev, ki so prihitali v Ljubljano iz raznih tujih univerz, je premostil vse težave.

Uspelo jim je oddelek spopolniti tako, da je povsem odgovarjal montanističnim visokim šolam drugod po Evropi (v Avstriji jo imamo v Leobnu). Leta 1950 je bilo dograjeno novo poslopje rudarskega instituta in opremljeno z najmodernejšimi napravami. Z v letu 1957 sprejetim zakonom pa je rudarski oddelek z metalurgijo postal samostojna fakulteta. Montanistika v Ljubljani je opravila veliko nalogo pri vzgoji tehničnega kadra za napredek rudarstva v Sloveniji in Jugoslaviji. Z nje je izšlo 368 rudarskih in 216 metalurških inženirjev.

Cankar prvič na televiziji

Radijska in televizijska postaja v Ljubljani je prvič prenašala iz dramskega gledališča prestavo Cankarjeve igre »Za narodov blagor«, ki sta jo prenašali tudi zagrebška in beograjska oddajna postaja. Tako je ta slovenski klasič postal v živih slikah in besedi dostopen tudi gledalcem preko mej svoje ožje domovine Slovenije.

Dr. France Mihelič - 60-letnik

V skromnem zatišju na Tirolskem je pred nedavnim obhajal svoj 60. rojstni dan č. g. dr. France Mihelič, vnet duhovnik, prijatelj mladine in ugleden slovenski znanstvenik.

Rodil se je leta 1898 v železničarski družini na Reki, po dovršeni srednji šoli v Ljubljani se pa je odločil za duhovski poklic. Predstojniki so pa postali pozorni na veliko zanimanje, ki ga je mladi bogoslovec posvečal naravoslovju. Zato se je po posvetitvi v duhovnika na nasvet škofa dr. Rožmana vpisal na filozofsko fakulteto ljubljanske univerze, kjer je dovil študije iz zoologije. Nato je poleg dušnopastirskih dela ter udejstvovanja v mladinskih organizacijah postal še znanstveni sodelavec zoološkega instituta ljubljanske univerze. Po koncu vojne je prišel na Koroško, kjer je bil najprej zaposlen pri Bundesanstalt für alpine Landwirtschaft v Admontu na štajerskem. Objavil je takrat več strokovnih del in bil zato povabljen na Višji zavod za znanstvena raziskovanja v Madridu v Španiji. Po štirih letih se je vrnil nazaj v Avstrijo, ker ga kot znanstvenika posebno zanima alpsko živalstvo in rastlinstvo. Nastanil se je v St. Johannu pri Lienzu na Tirolskem, kjer deluje v dušnem pastirstvu, obenem pa si je ustvaril ondi znanstveni laboratorij. Svoje izsledke objavlja v raznih nemških strokovnih revijah. Napisal je tudi več poljudno znanstvenih del, med katerimi je knjiga »Zdravilne rastline« izšla pri Mohorjevi družbi v Celovcu. Jubileantu želimo še obilo let zdravja in uspehov pri znanstvenem delu, s katerim obenem širi tudi veljavo in ugled slovenskega imena v svetu.

Slovensko društvo ob Tihem oceanu

V mestu Vancouver, prestolnici kanadske province »British Columbia« ob Pacifiškem oceanu, je bilo ustanovljeno prvo slovensko društvo, odkar to mesto obstoji. Že pred 50 leti so ondi prišli prvi slovenski rojaki, bili so povečini Dolenjci, ki so se tam posvetili rudarstvu, kmetovanju in delu po tovarnah. Pokrajina je ondi zelo lepa, precej podobna slovenskemu gorskemu svetu, a kljub temu so naši rojaki čutili domotožje. Ko se je po drugi svetovni vojni naselilo v Vancouverju še več Slovencev je njihovo število doseglo 300 duš. Da si ustvarijo slovensko občestvo vsaj v srcih, so ustanovili »Slovensko društvo«, ki je začelo živahno delovati. Sredi februarja so že imeli prvo odrsko in družabno prireditev.

Ugledni koroški možje slovenskega rodu

(Iz zapuščine pokojnega prelata Valentina Podgorca)

prošt Valentin Limpl

Na Novo leto 1926 je v kapelici sester uršulink v Zagradu pri Gospe Sveti maševal prošt Valentin Limpl, tedanji ravnatelj Mohorjeve družbe v Celovcu. Po sveti daritvi je odložil mašna oblačila in odmolil zahvalne molitve. Zapustil je kapelico in stopil v bližnjo obednico. Ko je sedel k mizi, je dejal sestri, ki mu je pripravljala skromni zajtrk: »Danes me je pa utrudilo.« Nato je nagnil glavo na mizo in zaspal. Za večno. Zadela ga je srčna kap. Prenehalo je biti srce vročega rodoljuba in od ljubezni prežetega duhovnika, ki je mnogo hudega pretrpel, a nikdar toliko, da ne bi mogel svojim preganjalcem odpustiti.

Prošt Valentin Limpl je bil doma z Blač na Zilji, kjer mu je stekla zibelka na kmečkem domu pri Muhovcu dne 15. januarja 1871. Znano je, da je naše ziljsko ljudstvo zelo bistro. So to veliki, koščeni ljudje in njihova govorica je svojevrstna, tako da jih med drugimi koroškimi Slovenci takoj razpoznaš. Bistrost in pridnost pa jim je tudi potrebna, kajti zemlja pri njih ni ravno radodarna. Lepa dolina je blatna, močvirnata, odkar je pred stoletji gorski velikan Dobrač nad Podkloštom zajezil reko tako, da še do danes ni našla svojega pravega odtoka. Obširni dolinski travniki so kisli in zato njih krma za govedo ni primerna; pač pa izvrstno služi za rejo težkih ziljskih konj noriške pasme. Pač pa imajo ziljski kmetje dobre planinske pašnike za govejo živino na bistriški in zahomški planini ter drugod.

Blačani še radi pripovedujejo o starem očetu Limplu, ki so ga leta 1848 vaščani izvolili za »rihtarja« in je večkrat moral zaradi ureditve vaških gozdov v Celovec. Jahal je konja in je za pot porabil 18 ur.

Pri Muhovcu so bili verni ljudje, zato so otroci zrastle ob dobri vzgoji. Mali Valentin je najprej obiskoval šolo enorazrednico doma, v drugi razred pa je hodil v Šmohor, da se ondi nauči tudi nemščine. Gimnazijo je začel v Beljaku, kjer je njegov starejši brat služil kot šolski sluga. Pri tem je imel Valentin poceni hrano in stanovanje. Mladi študent je v Beljaku bil vsak dan pri sv. maši. Neke noči pa je imel fant čudovite sanje. Ministriral je, ko je k njemu pristopil beloblečen duhovnik, ki je nosil lepo krono. To je položil fantu na glavo. O teh sanjah je pozneje prošt Limpl rad pripovedoval, kajti pokazale so mu smer njegovega življenja.

Na gimnaziji v Beljaku sta med drugimi bila njegova profesorja dva zavedna Slovenca in izvrstna vzgojitelja, prof. Vank iz Podkrnosa in veseli štajerec Lendovšek. Ta dva sta mu vcepjala ljubezen do slovenske besede. Njegovo narodno zavest so podkrepili še stiki s poznejšim poslancem Grafenauerjem, ki je zbiral slovenske dijake in jih podpiral. Četrty razred gimnazije je Limpl dovršil kot »primus«, to je prvi v razredu. Takrat je na srednjih šolah veljalo drugačno redovanje kot danes. Razvrščali so dijake po

znanju: prvi, drugi, tretji, četrti itd. v razredu. Ta številka v spričevalu je vsa komur kazala vrednost dijaka. Marsikomu, posebno zabitim mladim miljenikom, to ni bilo prav in njihovi starši so dosegli odpravo tega redovanja.

V mladem študentu je dozorel sklep, da postane duhovnik. Zaprošil je za sprejem v celovško Marijanišče in bil sprejet. Bil je odličen dijak tudi vnaprej. Poleg obveznih predmetov se je pridno učil še laškega in francoskega jezika. Toda bil je šibkega zdravja in lotila se ga je jetika, tako da je začel bljuvati kri in zdravnik je zmajal z glavo nad njim. Kljub temu so ga sprejeli v bogoslovje v upanju, da si bo ondi opomogel. Bil je ves srečen kot bogoslovec in tudi vnaprej marljivo študiral. Po naravi je bil tih in krotek in ves predan v voljo božjo. Morda mu je tudi bolezen preprečevala udeležbo v vrvežu mladih ljudi pri igrah. Vsekakor so ga njegovi sovrstniki zelo spoštovali in ga imeli za svetega mladeniča.

Slovenski bogoslovci so takrat izdajali svoj na roko pisan mesecnik. Limpl je v listu rad dopisoval.

Leta 1894 je bil posvečen v mašnika in obhajal svojo primicijo na Blačah. Na-

PES, najstarejša domača žival

Pes, naš najstarejši spremljevalec in najzvestejši tovariš, je doživljal v tisočletja dolgi dobi različne usode in spremembe. Ne vemo, kdaj je človek udomačil divje prednike domačega psa, ki je postal dobavitelj mesa, spremljevalec, lovski pomočnik in jamski čuvaj.

Zdravniki so dolgo mislili, da so prebivalci Južne in Srednje Evrope uporabljali pse za lov in jedli pasje meso, še preden so se naučili obdelovati zemljo. V Južni Franciji odkrite jamske risbe prikazujejo med drugim lovske prizore, na katerih je spoznati skupno z lovcem surovo narisano praliko psa. Pravijo, da je ena od teh risb stara najmanj 50.000 let.

Moderno raziskovanje prazgodovine pa je ugotovilo, da ni primitivni lovec iz stare kamnite dobe poznal še nobene domače živali in tudi ne psa. Zanj so bile vse živali le lovski plen. Šele v srednji kamniti dobi srečamo prvega prednika domačega psa, skupaj s prvimi sledovi gojenja rastlin, lončarstva in najstarejšimi vrstami sekire. Za precej razširjeno domnevo, da izhaja pes od izumrle predzgodovinske vrste divjega psa, ni nobenega dokaza. Ker pa prvi pas okopavanja zemlje v južnem delu Bližnjega vzhoda, kjer je najti sledove najstarejšega poljedelstva in živinoreje, sovпада s področjem malega južnoindijskega divjega volka, je lahko prednik našega psa le ta mali indijski volk. Jamskim prebivalcem in prvim kopačem zemlje so bile te divje živali prave domače živali, prav tako kot kasnejše kokoši, koze in prašiči. Psi so se hranili s kostmi in odpadki človeške hrane, pasje meso pa je bilo za takratnega človeka prava sla-

njo je prihitela velika množica ljudstva iz ziljske in Kanalske doline.

Ze v četrtem letniku bogoslovja je škof postavil Limpla za prefekta v Marijanišču. Mladi prefekt je zbiral okrog sebe dijake in jih navduševal za materinski jezik. Dajal je fantom za branje tednik »Mir«, slovenske revije kot »Dom in svet« ter Mohorjeve knjige.

Prva kaplanska služba Limplova je bila v Hodišah. Tam je takrat župnikoval č. g. Tavšič, ki je bil svojim kaplanom do brotljiv oče, njegova kuharica pa zares skrbna mati. Štiri leta pred Limplom je prišel tja kaplan Holec, ki so mu vsi prekovali skorajšnji konec, ker je hudo bolehal na jetiki. Toda očetovska roka župnika in skrbna nega kuharice sta mladem duhovniku povrnili življenjske moči. In res si je ondi tudi Limpl kmalu opomogel. Prva Limplova pridiga je bila na Otoku ob Vrbskem jezeru in govoril je o Mariji. Drugo leto je odšel na Višarje, nato pa se je zopet vrnil na Hodiše. Od tam je leta 1897 bil imenovan za provizorja v Blatogradu. V tem kraju, kjer je nekoč imel Anton Martin Slomšek svojo slovito pridigo o materinskem jeziku, je Limpl spoznal vse zle posledice potujčevanja. Kraj je bil docela ponemčen, kar je pa imelo za posledico tudi odpad od vere. Velenemško gibanje »Los von Rom« je tam bujno uspevalo in oholi liberalni Velenemci so govorili o železnici iz Berlina v Bagdad. (Konec na 4. strani)

Velike razlike pri domačem psu, ki jih najdemo že zelo zgodaj, so sad ponovnih križanj z volkom in šakalom. Iz najstarejših časov poznamo šest različnih pasjih vrst, ki se po telesu, lastnostih in načinom življenja skoraj popolnoma skladajo z volkovi. Med temi je v novi kamniti dobi zelo razširjeni šotarski pes, ki je živel skoraj po vsej Evraziji. Od te vrste psa izvirajo manjše srednjeevropske vrste, terierji in špiclji. Od večjih severnih vrst izhajajo samojedski špiclji in tunguški psi. Na Severu so pri višje razvitih lovskih narodih severovzhodne Azije nastali vprežni psi za sani. Njih ostanke je odkril ruski geolog Inostrancev prvič pri Ladoškem jezeru v plasteh iz kamnite dobe. Uporabljali so jih kot prevozne živali. Iz teh vrst so nastali s križanjem s severnimi volkovi skandinavski laponski psi, eskimski polarni psi in sibirski psi za sani.

Pogostejše so najdbe od bronaste dobe dalje. Pes je že v bronasti dobi imel važno vlogo. Medtem so namreč udomačili tudi druge divje živali. Ze v tej dobi straži pes velike črede govedi in ovac, v Aziji tudi že pred bronasto dobo. Od tega psa izhajajo naši današnji ovčarji in pastirski psi... Do križanj z volkom je prihajalo vedno znova, po raznih zemljepisnih legah so nastajale tudi razne pasje pasme.

Iz najstarejših ohranjenih poročil in slik kaldejskih in egiptovskih spomenikov je razvidno, da so se že pred okoli 5000 leti razvile različne pasje rase. V starem Egiptu so imeli visoke, vitke pse, iz katerih je s križanjem s šakalom nastal pes volčjak. Te stare rase so se kasneje, ko je vmes posegel človek, razcepile v razne podvrste. Ta razvoj ni niti danes še zaključen.

Nove oblike so nastale z medsebojnim križanjem prejšnjih vrst. Tudi stari Grki in Rimljani so že imeli pse, ki jih v svojih spisih večkrat omenjajo. Rimsko razpredeljevanje psov je bilo podobno že moderni delitvi pasem, vendar je prišlo šele v srednjem veku do plemenske reje s posebnimi knjigami. V teh knjigah so zapisovali predvsem storitve in uspehe psov in njihov rodovnik. Tako vemo danes precej o takratnih pasmah in se lahko čudimo natančni specializaciji delovnega torišča. Imeli so vodilnega psa za iskanje srnjadi, posebnega slednega psa za bizona in losa, gonjača za divje prašiče, braka za drobno divjačino, hrta za lov za zajce, posebnega lovskega psa za medveda in tura, bobrovca za pod zemljo se skrivajoče živali in skobčarja za lov na ptice. Seveda to niso bile razne pasme v današnjem smislu. Lovci so se zanimali za uspeh in ne za zunanjo podobo psa.

Reja psov je postala šport šele v 19. stoletju. Pri tem je prišlo do raznih izrodlov. Mnogo ras je bilo takih, da zanje ni bilo posebnega dela, ker so gledali pri vzreji predvsem na lepoto in popolnost oblike. Take rase so se polagoma izrodile in izumrle.

Od prapsa iz kamnite dobe in njegovega naravnega prednika, divjega volka, gre dolga pot do vrhunskih uspehov moderne pasje reje, ki je nastala v čistem športu in amaterstvu. Tako ima danes človek dragocene pse za najrazličnejšo uporabo, psa čeni človek po vsem svetu kot svojega zvestega spremljevalca.

pretresov se je še konsolidirala Holandska, kjer so bili, z vodilnih mest izločeni vsi levičarji in oblast poverjena dotedanjim zmernim vodilnim krogom.

Razvoj v vseh treh vazalnih državah je bil bolj ali manj sličen francoskemu. Povsod so njihove ustave, sprejete pod večjim ali manjšim pritiskom Francije, v svrhu utrditve notranjega reda krepile upravno izvršno oblast, povsod je Bonaparte odrinil z oblasti levičarje (»demokrate«) ter jo poverjal zmernim meščanskim krogom ter pritegoval celo lojalno plemstvo. Njegovi lastni nazori so prihajali najbolj do izraza v Italiji, kjer se je smatral za najbolj neomejenega gospodarja. Tu je poskušal organizirati državo, čije upravne oblasti ne bi volili davkoplačevalci, temveč bi temeljila na nekakih stanovskih združenjih treh vodilnih slojev: zemljiških posestnikov (possidenti), trgovcev in obrtnikov (commercianti) ter članov svobodnih poklicev (dotti). Ta Bonapartejeva prizadevanja za organizacijo vazalnih držav niso prav nič vznemirjala ostalih evropskih držav, zlasti ker je bilo pričakovati, da jih bodo Francozi izpraznili, čim jim uspe uvesti v njih red (poleti l. 1802. so Francozi tudi res izpraznili Švico in jako zmanjšali število zasedbenih čet v Holandiji).

Mir, ki ga je končno dosegel Bonaparte z vsemi državami, je silno dvignil njegov ugled pri širokih množicah francoskega ljudstva. Bonaparte je tega izrabil za to, da je v smislu svojih lastnih interesov še povečal svojo osebno oblast, pri čemer je našel vso oporo ljudstva, a

odpor na skrajni levo in desnici je kratko in malo zlomil. Pred odhodom v Italijo spomladi l. 1800. se je sicer polastila ljudstva močna vznemirjenost, toda z zmago pri Marengu je postal pravi narodni junak. Ko se je takoj po tej zmagi vrnil v Pariz, so se rojalisti, ki so že pripravljali za njegovim hrptom upor, kratko in malo razpršili, ljubosumni generali potuhnili, levičarji izgubili vse nade, a njegova lizunska okolica je začela širiti misel, da bi moral utrditi trajnost svoje oblasti s tem, da se proglasi za vladarja.

Bonaparte je dobro uvideval, da bi bil tak korak še mnogo prezgoden, kajti mnogi so se mu odkrito upirali. Ker ni imel lastnih otrok, so se širile med njegovim nenasitljivim ožjim sorodstvom vse mogoče spletke zaradi prestolonasledstva, a predvsem tedaj še ni bil sklenjen dokončni mir, nova organizacija države še ni bila dovršena in tudi zakonodajni organi še niso bili dovolj uklonjeni. Navzlic temu je pa prežal Bonaparte na vsako priliko, da je povečeval svojo oblast. Za ta namen so mu dobro došle zlasti številne jakobinske in rojalistične zarote, ki jih je izrabljal za to, da je jakobince kratko in malo uničil z vso brezobzirnostjo, rojaliste pa strl. v teku l. 1801. in 1802. pa z vojaško silo in z izjemnimi sodišči precej očistil deželo tudi razbojništva, ki se je bilo vnovič močno razpaslo po vsej deželi in spričo katerega so mnogo trpeli zlasti kmetje.

(Dalje prihodnjič)

FRAN ERJAVEC:

230

KOROŠKI SLOVENC

III. del.

Toda domača notranja politična in socialna nasprotja so bila tako huda, da je bila francoska navzočnost v deželi nekaj časa še naravnost potrebna. Šele na francoski pritisk je prodrla potem dne 19. II. 1803. nova švicarska ustava, ki je ustvarjala zvezno državo 19 močno samostojnih kantonov s šibko osrednjo vlado na čelu.

Podobne zmede so vladale tudi v Cisalpinski republiki. Ta je morala s svojimi borimi 4 milijoni prebivalcev plačati Francozom 33 milijonov v gotovini in za 160 milijonov v blagu, razen tega so pa razni francoski generali in civilni oblastniki izžemali deželo še v korist svojih lastnih žepov (o tem je pisal tudi Vodnik, gl. III. pogl.), a med številnimi domačimi italijanskimi strankami so divjala slična nasprotja kot v Švici. Na Bonaparteja so deževali od vseh strank prošnje za od pomoč, toda on je zaničeval jakobinske »demokrate«, ni zaupal zmernim, ki so zahtevali preveliko neodvisnost od Francije, in ni hotel plemstva posajati nazaj v sedla. Ker so se izjalovili razni poskusi za notranjo konsolidacijo republike, je slednjic na prošnjo prevzel njeno predsedstvo Bonaparte sam, jo v začetku l. 1802. preimenoval v »Italijansko republiko« in tudi sam postavil njene upravne oblasti. — Brez najmanjših notranjih

CELOVEC

Nagrade mladim govornikom

Avstrijska liga za Združene narode je minuli ponedeljek v sejni dvorani celovškega mestnega sveta zaključila nagradno tekmovanje za najboljše govornike med srednješolsko in delavsko mladino. Prijavilo se je 36 kandidatov, od katerih je potem 30 tekmovanje tudi nastopilo. Ta visoka številka dokazuje, da vlada med mladino znatno zanimanje za govorništvo, panogo, ki je stara že tisočletja, saj so že stari Grki in Rimljani imeli v Demostenu in Ciceronu govornike, ki so nam še danes zgled plemenite zgovornosti in uglašene besedne elegance.

Kandidatom so bile danes na izbiro naslednje teme: Vloga atomske oblasti v našem času, pomen Združenih narodov ter naloge pomožne akcije Združenih narodov za otroke.

Komisija je prisodila prvo nagrado med študenti osmošolcu Francu Weißeisenju s Plešivca, drugo nagrado si je priborila podjetna Heidi Forster z beljaške realne gimnazije, tretjo pa Uršula Skalka z beljaške

Pri nas na Koroškem

trgovske akademije. Med nadaljnimi nagrajenci sta še Nikolaj Lanner s Plešivca in Ernest Lexe z realke v Beljaku.

Med delavsko mladino je bila prisojena prva nagrada Dolores Virgolini s trgovske šole v Feldkrichnu, druga Jožefu Brunnerju in Petru Webhoferju (oba Katoliška delavska mladina), tretja Valterju Hermannu (Socialistična mladina).

Na zaključnem sprejemu v prostorih zavarovalnice Kölabrand, na katerem so bili navzoči predstavniki šolskih in cerkvenih oblasti ter nagrajenci, je predsednik Lige dv. svetnik Colerus-Geldern izrekel zahvalo vsem, ki so pripomogli v uspehu te lepe akcije, tajnik prof. P. uk pa je orisal vzgojne namene tega natečaja.

času v veljavi in da jih moramo tudi v spremenjenih razmerah uresničevati.

Popoldne je sledila improvizirana, a prav zato toliko bolj prisrčna akademija. Vrstile so se pesmi iz dekliških grl gojenk šentruperske in šentjakobske šole, vmes so se pa oglasili krepki baritoni in basi tinjskih fantov. Šentruperske in šentjakobske gojenke so prav medsebojno tekmovale, katere bodo bolj okrasile prireditelje s pesmijo, med njimi je »Maričica« žela burno odobravanje posebno navzočih fantov, katerim je ugajala obljava, da bodo odslej pri izbiri ženinov še posebej odlikovale kmečke fante. Navdušili sta nas obe deklamatorki, ki sta korajžno opevali kmečki dom in domovino. Šentjakobčanke po so morale prelepo »Rož, Podjuna, Zilja« kar še enkrat ponoviti. Tudi dekliški simbolični prizor »Podjuna« je izredno ugajal.

Nato pa je prišel med nas preljubljeni g. Vinko Zaletel, župnik iz Vogrč, ki nam je s svojimi živopisanimi slikami in prijetnim kramljanjem odkril življenje naše koroške vasi danes, ko se staro srečuje z novim. Odkril nam je obraz naše Koroške, ki ga vsak dan vidimo, a se njegove pristne lepote morda prav zaradi tega niti ne zavedamo. Res smo lahko srečni, da na njej živimo. S pesmijo »Njav čez izaro« smo se razšli s sklepom v srcu, da bomo našo lepo domovino in našo sladko materno besedo še bolj ljubili ter ji ostali zvesti tudi v novem času, ki ga bomo pomagali oblikovati po Kristusovih načelih.

Podevovemu očetu v slovo

Zapustil nas je ljudski slikar

Ko je odločil pred dobrim petdesetletjem za vedno Lesičjak svoje citre, s katerimi je potoval križem krašem po naših dolinah in prinašal z melodijo in pesmimi kmečkim ljudem po vaseh veselje in lepo razpoloženje, se je pojavil na vasi nov ljudski talent s čopičem v rokah; bil je to mladi Jurij Hutter, pd. Podev v Globasnici.

Pri Podevu ni bilo dosti kruha za številno družino, treba je bilo poskrbeti za stranski zaslužek. Takrat se ni bilo Leitgebove firme in tudi knez Orsini-Rosenberg je imel dela le za par voznikov in gozdarjev. Kako priti do kakšnega služka? Podev je pričel slikati kapelice, znamenja in križe. Kmalu so ljudje zvedeli za njegove slikarske sposobnosti in ga pričeli klicati na vse strani. Od Kotelj v Mežiški dolini do Šmarjete v Rožu, od sive Pece do visokih Djekš najdeš še danes pcepovsd kapelice s slikami, ki jih na prvi pogled spoznaš za Podevove. Najbolj zgovoren dokaz za njegov talent pa so svetniki, ki tu pa tam krasijo naše cerkve. Ena teh njegovih zadnjih cerkvenih slik je sv. Krištof na pročelju domače cerkve. Ko je Podev slikal sv. Krištofa v Globasnici, mu je vid že močno pešal; radi tega barvna kompozicija te slike ni posrečena, vendar predstavlja tudi ta podoba Kristusovega nosilca, orjaka ne samo po vnanjosti, temveč tudi po notranjem zanosu.

Podev pa ni slikal samo zaradi zaslužka. On je bil po potrebi tudi urar, ključavničar, klepar, piskrovez — ne da bi se kje šolal, je znal skoro vse — samo računar je bil slab, zato je ostal tudi vse življenje reven. Slikanje pa je bila njegova notranja potreba in bil je res srečen, kadar je dobil kako večje naročilo. V slikah nam je govoril z dušo in srcem.

Kdaj se je Podev lotil slikanja in katera je njegova prva slika, ne vemo več. Bil je tudi čebelar. Verjetno je naprej posiljal svoje panjske čelnice. Že na teh se prav jasno izraža miselni svet mladega slikarja; posebno rad upodablja boj angelov s hudiči za človeške duše, nadalje zgodbe svetega pisma ter prizore iz narodnih pripovedk.

Podev je bil tudi vnet lovec in gozd je bil njegov drugi dom. Ni čuda, če je

Božja glava

Gledam Tvoj izmučeni obraz.
Krona s trnja daje Ti izraz
brezmejne bolečine.
Dva žgoča ognja Tvoje so oči,
trepet krvavih usten govori
pa blažene besede odpuščanja...

Kdo gre mimo Tebe brez spoznanja,
da Ti na križu si odrešil svet?
— in mu odpuščaš spet in spet,
da vekomaj ne bo proklet...

O, prosim Te, odpusti tudi meni!
Nečimurnost v to zemljo
mi korake kuje,
moj duh prešernih se steza raduje,
in vendar dnevi težki so mi
kot svinčene gore...

O daj, da se ničevosti sprostim,
s Teboj prek Golgote zletim
v pristan velikonočne zóre.

Milka

Oblikovali bomo našo novo vas

Minulo nedeljo se je v prostorih Kopingovega doma v Celovcu zbrala kmečka mladina iz Podjune, Roža, Zilje in Gur, da razmotri vprašanja, ki zadevajo v živo našo vas danes, ko stojimo ob prelomu časov. Prihitele so absolventke in gojenke obeh gospodinjskih šol, prišli so absolventi in gojenci Kmetijske šole v Tinjah. Najprej smo v kapeli pri sveti daritvi prosili blagoslova za naše delo pri Njem, ki daje rast vsemu, kar živi. V svoji globoki pridigi je mil. g. prelat dr. Rudolf Blüml dejal, da mora sleherni preporod naše vasi iziti od oltarja v domači farni cerkvi. Saj nam je božji hram zbirališče, okrevališče in vir večnih resnic. Tam se naš Rešenik tudi vedno znova žrtvuje za nas. Le ako bomo preporod naše vasi usmerili po Njegovih naukih, bodo naša prizadevanja rodila dober sad.

Duhovno podoba današnje vasi nam je podal dr. Janko Polanc v temeljito pripravljenem govoru. Razdalje v svetu so se zmanjšale in ponekod izničile, je dejal. Včasih so naši dedje rabili po teden dni, da so poromali na Sv. Višarje ali pa na Brezje, pa se vsedeš v avto in si v nekaj urah tam. Pa še več, v 5 urah poletiš preko oceana iz Evrope v Ameriko. Obenem pa so se povečale duhovne razdalje med ljudmi, pojavile so se celo razpoke v nekdanji najbolj tesno povezani skupnosti, v družini, in v vaškem občestvu. Te razdalje so povzročili moderni stroji, ki človeka izolirajo pri delu, obenem pa mu omogočajo naglo kretanje iz kraja v kraj. Včasih so po nedeljah družine ostajale doma in gojile skupnostno življenje. Danes pa fant zajaše motorno kolo, dekleta pa pride iskat sosedov z avtom. In tako je družina razbita, doma ostajajo povečini samo še stari in betežni. Pri vsem tem pa ne gre zametovati tehničnega napredka, ne, treba ga je le uporabljati po pameti, da si delo olajšamo in pospešimo. Saj nam je Bog dal vso naravo in njene sile v posest, da si jih povdžemo in da nam služijo. Eno pa ne sme biti nikoli: da bi stroj postal naš gospodar.

Mil. g. prelat dr. Blüml pa je v tehtnih, a vsakomur lahko umljivih besedah podal nekaj misli o kulturi in omiki. Dejal je, da je kultura, to je nega človekovega notranjega, duhovnega življenja, danes posebno potrebna, ko se materialna civilizacija nasilno polašča človeka, ga s svojimi številnimi vabami plitvi ter mu odvzema sposobnost za lastno notranje živ-

stu, smo pa pustni čas preživeli bolj živahno. Zenili smo nekaj takih, ki se ne morejo odločiti za to usodno besedo »Da«. Pa je vse prigovarjanje bilo zastoj, posebno ker tudi letošnja mila zima ni imela toliko moči, da bi jih spravila »pod kovtrč«. No, sedaj bodo pa imeli spet leto dni časa za premislek.

ZA TISKOVNI SKLAD SO DAROVALI
v času od 1. 1. do 28. 2. 1959:

Jarc Jože, Cleveland, 50.—; preč. g. Kuchling Anton, Bistrica na Zilji, 30.—; preč. g. Fatur Jakob, Zeltschach, 40.—; mil. g. kanonik Zechner, Celovec, 40.—; preč. g. Safran Rudi, St. Stefan na Zilji, 20.—; Tazol Jožefa, Miklavčevo, 5.—; Stingler Marija, Greifenburg, 10.—; preč. g. Picej Mohor, Schwarzach, 20.—; Podržaj Franc, Špital ob Dravi, 5.—; Piskernik Matilda, Železna Kapla, 5.—; Avguštin Ludvik, Dobrla ves, 10.—; preč. g. Pip Viljem, Gra-

Darujte za tiskovni sklad!

denegg, 50.—; Verdel Jožef, Galicija, 10.—; Wedenig Jožef, Apače, 10.—; preč. g. Barbič Mihael, Pečnica, 10.—; Pistočnik Katarina, Sele, 10.—; preč. g. Dobernik Jožef, Glinje, 40.—; Kropfitch Valentin, Bilčovs, 5.—; Stare Franc, Triestach, 10.—; preč. g. Dovč Janez, Lavant, 10.—; Koren Martin, St. Jakob, 5.—; Doujak Marija, Rožek, 10.—; preč. g. Holmar Tomaž, Obirsko, 40.—; Ferditsch Stefanija, Šmihel, 40.—; Riedl Jožef, Pliberk, 15.—; Isop Franc, St. Jakob, 5.—; preč. g. Wöfl Blaž, Steben pri Pliberku, 20.—; Hobel Marija, Sinča ves, 20.—; Pegrin Kristina, Sele, 2.—; Smola Ivana, Skocijan, 5.—; Scheinik Janez, Šmarjeta, 10.—; Buchwald Janez, Pliberk, 5.—; Rutter Ana, St. Peter, 2.—; Mohar Peter, Dobrla ves, 80.—; prof. Sever Janez, Cleveland, 420.40; Hafner Filip, St. Janž, 10.—; Istinčič Anton, Podgora, 10.—; dr. Zikulnig, Celovec, 30.—; prof. Hutter Jožko, Celovec, 40.—. Skupaj 1.129.40 šil. Prisrčna hvala vsem darovalcem!

Ugledni možje...

Prošt Valentin Limpl

(Nadaljevanje s 3. strani)

Večkrat je iz Blatograda prišel Limpl v Celovec, kjer so se takrat Slovenci živahno gibali pod vodstvom mladega odvetnika dr. Brejca. Pa je nenadoma bil prestavljen v nemški kraj Kamering in mu naložili, da obenem oskrbuje še 15 km oddaljeno župnijo Stockenboi. Poučevati je bilo treba verouk v treh med seboj zelo oddaljenih šolah. Ne vemo razlogov, zakaj je bilo treba tega tako izredno nadarjenega gospoda, ki je komaj prestal tako težko bolen, pošiljati v zadnji kot dežele in mu naložiti tako naporno delo. Reklo se je že takrat: »Da spozna tudi nemški del ško-fije.«

Tedaj je v Kameringu izbruhnil hud požar, ki je vpepelil vso vas, le cerkev in župnišče so rešili. Požrtovalni dušni pastir je takoj začel obširno pomožno akcijo ter dal brezdomcem na razpolago župnišče in gospodarska poslopja, da so imeli vsaj zasilno streho. V časopisju je objavil pozive za pomoč in res se je mnogo dobrih ljudi odzvalo. Mladi provizor pa si je pridobil mnogo prijateljev.

(Konec prihodnjic)

ST. JANŽ V ROZU

V nedeljo, dne 8. marca, so nas obiskali prosvetaši iz Dobrle vesi in nam v Tišlerjevi dvorani pokazali igro »Dekle z biseri«. Dvorana je bila polna in vsi smo z zanimanjem sledili tej zanimivi igri s pretežno versko vsebino, ki so jo prizadevni dobrolski igralci res dobro podali. Prijateljem iz Dobrle vesi se prav lepo zahvaljujemo za prijetno popoldne, ki so nam ga pripravili.

Ob koncu minulega leta je naš gostilničar Miha Gabriel preuredil svoje gostilniške prostore v moderen »Espresso«. Na Stefanovo smo prvič sedeli pri njem, se prav letno imeli in peli:

Prej smo pili vsak po dva,
sedaj pa bomo vsak po tri,
ker se pri njem tak prijetno sedi.

Samskega stanu se je naveličala Ožbaltova Toni iz Šentjanskih Rut. Omožila se je tja čez Dravo v Vetrinj. Bilo srečno!

Ker je bila to edina poroka v predpu-

Pretirana zaskrbljenost ni na mestu

Kaj zahteva združitev evropskih tržišč od našega kmetijstva

Ze določeni cilji agrarne politike v Evropski gospodarski skupnosti upoštevajo gospodarske in agrarnopolitične razmere kmetijstva v posameznih državah Evrope, ki jih v glavnem označuje splošno prevladovanje kmečkih družinskih obratov, ter predvidevajo učinkovite ukrepe za utrditev in za zaščito kmečkih obratov. Želeti bi bilo v korist kmetijstvu držav, ki ne pripadajo Evropski gospodarski skupnosti, da bi si ta načela osvojila tudi širša organizacija. Pretirani pesimizem naših kmetov pod takimi pogoji torej ni umesten. Poglejmo čemu in kaj sledi iz tega za naše kmetijstvo.

1. Pri integraciji evropskega poljedelstva so skrite občutljive točke avstrijskega kmetijstva pri gospodarskih panogah, ki so prvenstveno odvisne od klimatskih (podnebnih) razmer, kot n. pr. vinogradništvo, sadjarstvo in vrtnarstvo. Tem grozijo nevarnosti od strani južnih držav. Podnebje se ne da liberalizirati, da se pa izboljšati kakovost in racionalizirati pridelke — in glede tega smo v Avstriji že na najboljši poti. Dragocena pomoč so razen tega lahko dvostranske pogodbe na osnovi določanja cen, ki se ravna po poteku vegetacije (rasti)

Olajšanje dela na kmetiji

Proizvodnja živil je bila in bo ostala odločilni činitelj vsakega narodnega gospodarstva. Zato je treba stremeti za tem, da zvišamo svojo proizvodnjo, a to ne z naporejšim delom, temveč z drugačnim načinom gospodarjenja tako v hlevu kot na njivi in pa seveda tudi v hiši. Ta sprememba pa je možna le vzporedno s tehnizacijo kmečkega obrata. Naj bo kdo še tako skeptičen glede tehnizacije, toda mimo te ne bo mogel več, če bo hotel ostati zmožen še naprej donosno kmetovati.

Pametna tehnizacija poljskega dela pa je možna tedaj, ako je posestvo združeno, arondirano. Dandanes prevladuje mišljenje, da je tehnizacija kmečkega obrata možna samo ob istočasni komasaciji zemljišč. Znanstveniki so v zadnjih letih dokazali, da more komasacija zemljišč povečati tudi povprečno donosnost od 10 do 15 odst. Komasacija zemljišč je torej ukrep, ki naj zavira razcepitev zemljišč kmetije, oziroma naj izboljša trenutno še vedno zelo neugodne strukturne razmere, v katerih mora dandanes gospodariti še mnogo kmetov.

Če so zemljišča kmetije raztresena v širšem obsegu, je to velika ovira za racionalno delo. Ne samo, da se zvišajo proizvodni stroški, pada tudi donos surovin. Pri majhnih in ozkih parcelah n. pr. so že prostorske razmere take, da ne otežkočajo samo setve, ampak tudi nego in žetev. Včasih vse to celo onemogočajo. Temu se pridruži tudi dejstvo, da take majhne parcelice navadno gnojijo samo v sredi, ker se bojijo, da bi veter odnesel umetna gnojila na sosednjo njivo, če bi trosili gnoj tudi ob robu. Podobne težave nastopijo pri pokončavanju škodljivcev in plevela, ker zaščitna sredstva obmejnih parcel ne zajamejo in se potem ravno v teh vsa golazen redi in razmnožuje. Tudi plevel bujno uspeva.

Pa to še ni vse. Raztresenost njiv povzroča tudi veliko izgubo zelo dragocene njivske površine, ker odpade ta na kolo voze, mejne brazde in pota. Čim več parcel ima kaka kmetija, tem več izgubi zavoljo teh na rodovitni zemlji. Taka kmetija ima tudi veliko več stroškov kot arondirana kmetija. Koliko dragocenega časa se izgubi že samo pri hoji na oddaljeno njivo. Pomisliti je treba, da prične delo na kmetiji že doma in da šteje hoja na njivo tudi že k delovnemu času. Koliko časa se izgubi s tem, ko je treba pustiti delo na eni njivi in iti na drugo, ki je spet oddaljena od prve. Kaj pomeni to pri ostalih delih izpreganja in vpreganja živine in podobnem, si vsak lahko predoči sam.

Tisti kmet, ki je že prišel do spoznanja, da ima od arondiranega posestva pravza-

in se naslanjajo na sistem minimalnih cen. Pri tem je točno opazovanje trgov in negovanje trgov še prav posebne važnosti.

2. Kvalitetna plemenska in pitovna živila ter kvalitetna pšenica se bodo tudi v Združenji Evropi uveljavili.

3. Kvaliteta bo v Združenji Evropi adut. To je že danes najbolj aktualno geslo. Zapomniti si ga mora predvsem mlajši rod!

4. Da bo avstrijsko kmetijstvo čim bolj pripravljeno za evropski trg, je treba razširiti tržni zakon, ki velja za mleko, žitarice in živino, tudi na druge važne pridelke. Za obsežni agrarni tržni red so neobhodno potrebni: proizvodnim in tržnim zahtevam prilagojena in potrošnike upoštevajoča agrarna politika, zakonita utrditev in pospeševanje ukrepov za razbremenitev trga — predvsem za prestreženje naravnih presežkov — in pa še izboljšanje možnosti za stabilizacijo cen in za ojačenje skladiščenja.

5. Da kmetijstvo kot proizvajalec in merodajni potrošnik obrtnih in industrijskih proizvodov lahko izpolni svoje naloge, potrebuje tudi v Avstriji — kot drugod v Evropi — z zakoni zajamčene odredbe, ki mu

prav le koristi, je že na poti k intenzivnejšemu gospodarjenju in se mu tudi ni treba več bati bodočnosti.

Kako hranimo suho meso

Shramba mora biti taka, da je meso obvarovano pred mesno muho in pred plesnitvijo. Hladna, zračna in suha shramba je najboljša. Kjer visi meso, mora biti preprih. Preden pride meso v shrambo, mora biti dobro osušeno. Kose zavijemo nato v dvojni papir, trdno zavežemo spodaj in zgoraj, da ne more muha blizu ter papir prebodemo večkrat na vseh straneh s tanko iglo, da more meso dihati. Ako pa imamo omrežen prostor, obesimo meso prosto.

Spomladi, ko je nevarnost, da se zaradi toplote meso pokvari, ga spravimo: v presejan bukov pepel v zaboj. Kose zavijemo v papir, jih vlagamo v pepel tako, da so v pepelu ločeni med seboj;

v visoko lončeno peč, ki jo dobro osnažimo, pometemo, meso prav tako zavijemo v papir. Spodnja vratca peči pa morajo biti vedno odprta, da je meso na preprihu.

V mast vložimo manjše kose. Kose dobro operemo, umijemo s krtačo in vročo vodo, s suho krpo prav dobro osušimo in vlagamo v gosto tekočo mast tako, da so kosi ločeni drug od drugega.

Dvorišče zrcalo hiše

Sedaj spomladi so dvorišča mnogih kmetij podobna vsemu prej kot urejenemu dvorišču. Blato in voda med hišo in hlevom ovirata in otežkočata delo gospodinji, ki mora nositi krmo prašičem in posodo za mleko iz hiše do hleva. Tudi moškimi ne gre nič bolje. Umazane hlače, umazana krila, mokri in umazani čevlji, zamazana tla v hiši itd., vse to greni ljudem veselje do dela.

Pa vsega tega ne bi bilo treba, če bi si znali nekoliko pomagati. Pri mnogih hišah še nimajo pod kapom žlebov, po katerih bi se voda s strehe mogla odtekat na vrt in ne na dvorišče, nihče ne napravi jarkov ali jam za odtok vode z dvorišča in nikomur ne pride na um, da bi pripeljal voz gramoz domov ter z njim nasul dvorišče. Kdo je že pomislil na to, da je treba med hišo in hlevom napraviti suho, nekoliko vzvišeno pot, da bodo ljudje lahko hodili po suhem. Samo deske, ki jih polagajo po blatu, ne zadostujejo, ker se vgrezajo v blato in vodo. Marsikdo je tudi že spodrsnil na njih in se poškodoval.

Mar res nimamo časa, da bi posvetili tudi svojemu dvorišču nekoliko več skrbi? Kako lep vtis naredi na človeka kmečka hiša s suhim in snažnim dvoriščem tudi spomladi! Tu prebivajo ljudje, ki ljubijo snago. Glejte, da bodo imeli obiskovalci tudi o vas tako mnenje! Osušite svoje dvorišče in videli boste koliko bolj prijetno bo potem hoditi iz hiše v hlev in druga gospodarska poslopja. Pomagano bo ženi in gospodarju, otroci pa bodo imeli lep vzgled in večje veselje do dela.

še niso na razpolago v zadostni meri.

Odgovornost tistih, ki so doslej onemogočali sklenitev kmetijskega zakona, je spričo potrebnih priprav našega kmetijstva na evropsko integracijo, velika.

6. Tudi Evropa ne more biti proti agrarnemu tržnemu redu. Države Evropske gospodarske skupnosti so to spoznale in iz-

delale načela za enotni tržni red.

7. Zakonite ureditve naj bodo omejene na potrebno mero. Zavoljo tega bo postala samopomoč kmetijstva, ki se je že v preteklosti izkazala kot koristna, še pomembnejša. Blagovne in kreditne zadruge bodo v Združenji Evropi v še večji meri stebel vsem ukrepom glede postavljanja cen in pri odprodaji kmetijskih proizvodov.

Nenormalna zima - drugačno delo spomladi

Spričo nenormalnih temperatur tekom letošnje zime je vedno bolj pogosto slišati vprašanje: Kako so ozimni posevki prezimili? Ker je pokrivala snežna odeja letos le malo časa naše njive, bi človek mislil, da so utrpeli precej škode. Pa v splošnem ni tako. Relativno dobro so prestala to zimo vsa žita, ki so jih priporočale naše strokovne organizacije. Ozimna rž je letos skoro bolj prestala zimo kot druga leta. Tudi ozimna pšenica doslej v večini predelov Koroške še ni utrpela kake posebne škode.

Obdelovanje zemlje in gnojenje ozimnih žit pa bo zato letos drugačno, kot v normalnih letih — seveda, če nam ne bo nanese v naslednjih tednih le še debelega snega in obilo dežja.

Zaradi velikih razlik v temperaturah podnevi in ponoči, kar je imelo za posledico menjanje zmrzali z roso, so se rastline večidel zrahljale v zemlji. Zavoljo tega bo treba ozimni ječmen najprej povaljati, da se spet bolje sprime z zemljo, in šele nato previdno brnati med vrstami. Po hektarju bo treba gnojiti s 100 kg Nitramoncala, da se rastline utrdijo.

Tudi ozimno rž bo treba valjati, ne bo je pa treba gnojiti, ker ji to ne bo koristilo. Valjar bo potrebovala tudi ozimna pšenica, pri kateri bo opaziti, da se je zrahljala v zemlji. To bo treba dvakrat pognojiti z dušičnimi gnojili. Po hektarju 100 kg Nitramoncala spomladi in isto količino malo prej, preden bo šla v klasje.

Pri jarih žitih bomo letos gledali pred-

vsem na kalivost, ki zaradi lanskoletnih razmer v času žetve ni čisto v redu. Čim manjša bo kalivost, tem več semena bo treba posejati.

Semenski krompir, ki bo pripravljen za sajenje ležal na gumnu, varujte pred poznim mrazom! V kolikor ga še niste dali predkaliti, ga dajte čimprej. Gomolje sortirajte v dve skupini, da boste dosegli čim bolj enakomerno rast.

Z delom na polju bo treba pričeti šele, ko bo zemlja dovolj suha.

Kdor vozi gnoj na njive, če je zemlja še mehka, napravi več škode kot koristi. Dobro sprhnel hlevski gnoj je treba enakomerno raztrstati po njivi, ga takoj podorati in zatem njivo pobranati. Pravočasno je treba izvesti gnojenje s kalijevim fosfatom. Za gnojenje krompirišč pa je bolje vzeti Patentkali, ki je brez klor, ali pa žveplenokisli kalij.

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za posnemanje mleka, štedilnike ALFA, hišne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospodarske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najceneje v trgovini

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE—ST. LIPŠ. P. Eberndorf

Na zahtevo ugodni plačilni pogoji, ceniki zastoj

Našim gospodinjam

Bolj in bolj se bližajo prazniki, mnogo opravljenega dela je za nami — a pred nami je še peka, dan, ko je v hiši vse norobe. Marsikatero gospodinjjo je kar strah pred peko, češ, saj se ji zopet ne bo posrečilo. Res je, da peka zahteva mnogo pazljivosti in skrbnosti; če pa se boste držale receptov, ki so preizkušeni, boste prav gotovo uspele. V sledečih receptih lahko poiščete kaj primerne zase.

Lepa je navada, da obdarijo botri svoje varovance za Veliko noč. Kaj ko bi se letos malo potrudile in obdarile malčke s pleteno štruco.

Potrebujemo: 50 dkg moke, 3 dkg kvasa, osminko litra mleka, 5 - 10 dkg sladkorja, 12 dkg masla ali margarine, 1 - 2 jajci, ščepec soli, sesekljano limonino lupinico.

Pripravimo kvašeno testo, ki pa mora biti precej trdo in gosto, da obdrži kita obliko. Ko testo drugič vzhaja, ga razdelimo v tri dele, ki jih posvaljkamo v enakomerno debele svaljke. Iz njih spletemo tripramsko kito, jo položimo na pomazano in pomokano pločevino. Imeti moramo nizek pekač, da se štruca ne dotika robov. Ponovno vzhajano testo namažemo z rumenjkom in spečemo.

Če pa imamo doma orehe ali pa imamo namen letos seči malo globje v žep, tedaj razveselimo družino z dobro

orchovo potico

Testo: 50 dkg moke, 3 dkg kvasa, osminko litra mleka, 10 - 12 dkg masla ali margarine, 4 rumenjaki, 8 - 10 dkg sladkorja, ščepec soli.

Nadev: 4 beljaki, 20 dkg orehov, 20 dkg sladkorja, malo kakava, vanilijin sladkor, limonina lupinica, žlica ruma, klinčki, cimet in pest rozin.

Testo zamesimo ali stepamo. Ko vzhaja, sesekljamo ali zmeljemo orehe, beljake stepemo v trd sneg, sesekljamo limonino lupinico in zmešamo vse dodatke v nadev. Nadev namažemo na razvaljano testo, povrh ga potresemo še s prebranimi in osušenimi rozinami in zvijemo v potico. Denemo jo v namazan in z drobtinicami potresen model in pustimo, da vzhaja. Testo večkrat prebodemo s tankim nožem, da

odide zrak in ne nastajajo v potici luknje. Vzhajano potico pečemo približno eno uro v zmerno topli pečici. Če nam papir lepo zarumeni v petih minutah, tedaj je pečica ravno pravšna. Ako je prehuda, potico pokrijemo po vrhu z vlažnim papirjem. Pečeno zvrnemo in potresemo s sladkorjem v prahu. Režemo šele popolnoma ohlajeno.

Biskvitna torta

zelo rada krasi našo velikonočno mizo. Sedaj, ko so jajca cenejša, si jo res lahko privoščimo, posebno še ker je hitro narejena in jo lahko poljubno nadevamo: z marmelado, čokoladno kremo ali pudingi. Pa jo poskusimo narediti kar brez tehtnice.

Na eno jajce vzamemo zvrhano žlico sladkorja, malo več kot zravnano žlico moko, malo soli, sok in limonine lupinice.

Rumenjaka in sladkor penasto stepemo, da začno nastajati mehurčki, nato dodamo moko, sol, limonino lupinico in nazadnje sneg iz beljakov, ki pa mora biti zelo trd. Primešamo ga prav narahlo. Testo denemo v pomazčen in s sladkorjem potresen model in ga spečemo v precej topli pečici. Namesto s sladkorjem lahko potresemo model tudi z moko ali sladkimi presejanimi drobtinami.

NE POZABITE NA NAS!

»Ne pozabite na nas«, kličejo vitamini vsaki ženi in materi.

»Ne pozabite, da smo prijatelji vaših otrok, da smo prijatelji vsakega človeka. Naša edina skrb je, da vas ohranimo zdrave. Poleti se ne menite dosti za nas, to vemo. Pa nič zato, saj nas je takrat povsod dovolj. Mi smo otroci sonca, sončno moč nosimo v sebi in zdravje. V vsakem sadju in sveži zelenjavi nas je dovolj. Ampak pozimi, takrat pogosto pozabite na nas. Ali veste, da s tem pozabljate tudi na zdravje svojih otrok? Dajte jim sveže zelje, rdečo peso, črno redkev, repo, jabolka, endivijo. Dajte jim nastragan koren, dajte solato iz svežega kislega zelja. Gospodinje, ne pozabite, da hočemo hraniti vse — male in velike — zdrave in pustite nas, da se bomo tudi pozimi veselo smehljali v vaših skledah in loncih.«

KOVANCI PO 10 GROŠEV DO 31. MAJA

Finančno ministrstvo je opozorilo, da bodo do 31. maja vzeli iz obtoka vse kovanice po 10 grošev, ki so iz cinka. Z 31. majem izgubijo ti kovanci iz cinka veljavo. Aluminijski kovanci v vrednosti 10 grošev pa bodo ostali še v obtoku in v veljavi.

Z ODPRTIMI OČMI

Ljubezen in lepota

Vse premalo opozarjamo na to, da je treba že zgodaj imeti odprte oči, da mladina ne sme biti »slepa«, ker že pregovor pravi, da je »ljubezen slepa«.

Zato morata fant in dekleta imeti oči odprte za stvari, ki imajo pomen in veljavo tudi izven ljubezni in lepote.

Lepota ni vse

Že pojem lepote sam je zelo dvomljiv in dvoumen. Vsak fant gleda za lepim dekletom; če se le da, za najlepšim. Prav tako se tudi oči deklet ozirajo za lepimi fanti. Pa nam ni treba brskati po knjigah, kjer se učeni ljudje vseh časov ne morejo zediniti o tem, v čem je pravzaprav lepota žene in moža. Dovolj je, da gremo v družbo, kjer nesečtetokrat naštetimo na take pogovore. In zaključek: kolikor glav, toliko mnenj. »Da je ta zate lepa? Kaj si ob glavo?« »Zame je; zame je bolj privlačna ko druge!« In že smo pri pojmu: privlačnost. Tisto je lepo, kar je privlačno.

V Slovenskih goricah izraza »lepa ženska« skoraj ne poznajo. Tam pravijo »jaka deklica«, »jaka žena«. »Jak« pa pomeni obenem tudi »močan«, »jakost« »moč«. Ljudstvo torej istovesti lepoto z močjo.

Ko je Ilija Gotovac ženil svojega sina, ga je vprašal: »Kakšno bi si rad izbral?« Sin mu je odgovoril: »Najlepšo.« Ilija: »S tem nisi še nič povedal; nemu je lepo to, kar je drugemu grdo.« Sin: »Kaj je po tvojem lepo?« Gotovac: »Kar je takšno, kakršno biti mora, z d r a v o.« Sin: »Torej si tudi ti lep, ker si zdrav, čeprav si že star in nič obrit.« Oče: »Da, lepota je zdravje! Kaj ti pomaga lepa deklica, če pa ne more biti mati tvojim otrokom.«

Tako smo dobili vse tri pojme ženske lepote: privlačnost, moč in zdravje.

Vsak teh pojmov vsebuje nekaj, a nobeden ne izraža tega, kar je pravzaprav lepota; vsak jo išče drugje izven pravega lepotejnega področja. To nam dá misliti. Takoj spoznamo, da morata fant in dekleta, ko se ženita, ne zamažati, marveč z odprtimi očmi iti v življenje.

Gotovo je, da je vsako lep samo toliko, kolikor je privlačen. Prav tako pa je tudi res, da je isti človek enemu privlačen, drugemu pa zoprno, odbijajoč.

»Kaj je le videl na nji?« se je skoraj ves svet spraševal in govoril o gospe »Simsonovi«, ločeni ženi, zaradi katere je angleški kralj Edvard pustil angleško kraljevsko krono in kraljestvo. Zaradi bogastva je ni vzel, ker ga ni potreboval, lepa pa menda tudi ni bila. Imela pa je bajne izredne duševne lastnosti, ki so ga zamikale, da je pustil kraljestvo drugim, sam pa odšel v zasebno življenje. Časnikarji, ki hočejo vse vedeti, so pravili, da je gospa Simsonova izredno simpatična v svoji naravni razumnosti ter v srčni dobroti in milini.

Imamo nov pojem za lepoto, ki ni odvisen od telesnih ubranosti, temveč od človekove notranjosti, od lepega značaja, vzgojenosti, srčne omike itd. Zato koga vzljubimo in nam postane privlačen šele čez daljši čas, ko bolje spoznamo njegov značaj in lepe lastnosti njegove osebnosti.

To pa ni vedno združeno z lepoto in skladnostjo telesnih oblik, zato jih v »telo zagledana ljubezen« le malokdaj vidi ali čeni. Tako se je mlad fant izrazil o poštenem, razumnem in srčno dobrem dekletu, ki je bila sicer lepe postave in lepega nastopa, a zanj, ki si je domišljal, da je »lepotec«, še premalo lepa: »Ko bi bila tako lepa, kakor je dobra, bi jo takoj vzel.«

Toda nedolgo potem ga je omrežila starejša vdova, prav nič čedne zunanosti, tako da smo se vsi začudeno spogledali, ko nam jo je predstavil za svojo ženo.

Zanimivo je prislunhiti mladim ljudem, ko govore o svojih izvoljenkah ali izvoljenkih. Vse se vrti le okoli dveh, treh pojmov: lepa, mlada, bogata. Poštena, resnobna, delavna, zdrava, dobra gospodinja, blaga itd., vse to je v ozadju, po tem se ne vprašuje, ni važno. In vendar je to za srečno skupno življenje vsaj tako potrebno kakor lepota obraza in prikupnost postave.

Okus se spreminja

Kar je bilo v zaljubljenosti lepo, čudovito in nepogrešljivo, se pozneje v zakonu rado pokaže kot manj važno in nepotrebno za srečno skupnost.

»Ah, kaj! V tisti dve pestilica, lepega

Gospodična, ali vas smem spremiti?

Kako se »on« in »ona« ne smeta zadržati

Pri znanjih je mlad, nadebuden mož, star 19 let spoznal deklo. Ne, spoznal je princesinjo, angela... ne vem kakšna imena ji je še dal. Cel večer jo je opazoval in preudarjal, kako bi naredil, da bi jo mogel po zaključku spremljati na dom. Mežikal ji je čez mizo, ker z njo ni mogel govoriti in jo enkrat celo dregnil s čevljem. Skoro ni upal, da bi mu dala priliko spremljati ga, saj sta spregovorila komaj par besedi; a sreča mu je bila naklonjena. Ko jo je vprašal: »Gospodična, ali vas smem spremljati?« je milostno privolila. Trudila se je, da bi s svojimi očmi, ki naj bi sličile tistim filmske dive Marlene Dietrich, očarala mladeniča ob svoji strani.

Fant je svojo redkobesednost med večerno zabavo hotel nadomestiti s čim večjo zgovornostjo ob spremljanju domov. Z najživahnejšimi besedami in z gibi rok je pripovedoval o svojem delu, o tem, kako ga upošteva mojster. Spretno je menjal smer pogovora in prešel na šport. Moč svojih mišic je dejansko pokazal s tem, da je tisto, kateri bi moral biti vitez-kavaler, potegnill v neko vežo in ji dal nekaj

glasnih poljubov, čeprav se je »ona« branila. Predno sta prišla do hišnih vrat, je še »on« določil čas in kraj drugega sestanka. Še preden je »ona« odprla dur, jo je popihal z malo lepim »servuse!»

Dekle, ki je končno le imela priliko spoznati primerne mladega fanta, je nalašč tako naravnala, da ji je ravno »on« pomagal obleči plašč. Čakala je, da ji bo ponudil spremstvo. Bila je čisto »nepresečena«. Obesila se mu je pod roko in tako mimogrede rekla, da sama ne gre rada v kino. Menda jo bo vendarle povabil za tisti zanimivi film v kino »Elita«. Nazadnje mu je še ponudila usta, ne da bi za to prosil.

Če je prvi sestanek tako ali podobno potekel, je kazno, da sta bila ta dva prvič in zadnjič skup. Oba sta plehka in lahka, brez idealov in celo brez olike. O prvi ljubezni nimata pojma. Flirt, zdaj s to, zdaj z drugim, je njun cilj. Žalostno!

Fant, ki bo dekletu ponudil spremstvo, se bo obnašal ravno nasprotno kot »on« v temle sestanku. »Ona« pa ni nič boljše. Pa še zmeraj drži, da »on« išče čist, nedotaknjen cvet, ne pa pomečkane rože in »ona« hrepeni po značajnem mladcu, ki bo viteško pozoren do nje in bo spoštoval v njej »Marijino sestro«.

Program „Pasijona“ v Podjuni!

Za letošnji postni čas je Katoliško prosvetno društvo v Globasnici pripravilo »Pasijon« ali »Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa«. Je to izredna prireditev, ki oživlja stare slovenske pasijonske tradicije na Koroškem in zato nanjo vse naše bralce opozarjamo in jih vabimo da se predstav v čim večjem številu udeležo.

Vse predstave bodo pri Šoštarju v Globasnici

Na cvetno nedeljo, dne 22. marca, bo predstava za dekanijo Dobro ves. Začetek ob 2. uri popoldne. Vstopnice so naprodaj v Dobrih vasi v dekanijski pisarni in pri prevozniku Štefanu Sienčniku. V Žitari vasi, Železni Kapli in Škocijanu pa v župnišču.

Urejen je tudi prevoz in vsa pojasnila dobite pri č. g. domačem župniku. Da bo moč urediti vse potrebno za gladki potek predstave, prosimo vse, da si vstopnice nabavijo vsaj do petka opoldne pred vsako prireditvijo.

Zaradi velikega zanimanja bo predstava za vse tudi na velikonočni ponedeljek ob 2. uri popoldne. Predprodaja vstopnic za to predstavo bo samo pri prevozniku Štefanu Sienčniku v Dobrih vasi ter gostilnah štekl in šoštar v Globasnici.

Vse prijazno vabi

ODBOR

in mladega, sem se tako zagledala, da sem bila čisto omamljena; nič nisem videla, nič slišala. Pa zdaj? Tako prevzetan je in surov, da nimam pri njem lepe ure.«

Ali: »Ko bi vedeli, kako se kesam, da sem ga vzel! Kako sem mogla biti tako slepa! Lepa nova hiša me je potegnilla. Šele dva meseca sva poročena, pa se mi zdi že cela večnost.«

Ali: »Zaradi lepih oči in ljubke postave sem jo hotel imeti; nisem pa vedel, da je taka. Nikoli ji ni dovolj denarja in, če ga še toliko ima, ji nič ne zaleže: vse zapravi. Gospodinjiti ne zna. Pri nas je vse zanemarjeno, nezašito, otroci nemarni, žena umazana, da se mi gabi. Sram me je koga pripeljati v hišo. Razen tega ima pa še jezik tako oster, da mi res ni mogoče z njo v miru živeti. Ko bi ne imel otrok, bi se ločil! Saj so mi mati pravili in brat, a sem bil gluha. Na ženski lepoti ni vse, mora biti tudi še kaj drugega!«

Okus se torej spreminja. Ljubezen in zaljubljenost rišeta obraze po svoje. Starem pogovoru »Vsak svetnik ima svojega slikarja« bi morali dodati še drugega: »Vsaka starost ima svojega slikarja.« Ko je še človek mlad, vidi obraze in postave okrog sebe v drugačni luči, kot jih bo gledal deset ali dvajset let pozneje. Vzori ali ideali se spreminjajo tudi glede na lepoto in osebnost privlačnosti. Kar se je fantu zdelo lepo, privlačno, mu je morda pozneje kot možu že zoprno. Podobno velja o dekletu in ženi. A ne

samo to; pomisliti moramo, da z leti telesna lepota premine; morebitne boleznij pustje svoje sledove, otroci ženi spreminjajo telo; moža upogne delo in skrb za vsakdanji kruh; starost stori svoje. Kako negotova bi bila sreča v zakonu, če naj bi bila vezana le na take stvari! In vendar mora biti sreča v zakonu trajna.

Če bi bili ljubezen in zvestoba vezani le na lepoto, bi bili v mnogih primerih le kratkotrajni. Toda telesno lepoto žene bo mož kar pogrešil, če je prinesla v zakon notranjo lepoto in bogastvo; če je zvesta, ljubča, vedra, potrpežljiva, ne pa prepirljiva ali jezična; če je skrbna in dobra gospodinja, iznajdljiva, če zna družino s tem in onim razveseliti in narediti srečen in lep dom. V takem primeru bo mož povsem srečen, pa čeprav je žena, recimo, malo manj lepa.

Prav tako bo žena ob dobrem, plemenitem in uvidelnem možu, če je razen tega še skrben in zvest, prav srečna in si kake zunanje lepote na njem niti želela ne bo.

S tem seveda ni rečeno, naj fant in dekleta ne gledata na telesno lepoto; vsako ima kaj lepega rad; hoteli smo samo poudariti, da je za trajno srečo v družini odločilnejša notranja lepota dobrega in plemenitega srca, ki nam napravi človeka trajno privlačnega in prijetnega, kljub okusu, ki se spreminja.

Dr. A. Trstenjak

Iz četrte postaje

Med štirinajstimi postajami, ki so se vrstile po mrzlih stenah v mraku in tišini ter se prijazno in odkritosrčno pogovarjale z menoj, kadar sem bil z njimi sam, je bila mojemu srcu najbližja četrta postaja, tista, kjer sreča Jezus svojo žalostno mater.

Tudi ona, Mati božja, je imela čisto otroški obraz. Droben je bil, zelo ozek in bel in dvoje velikih oči je sijalo iz njega, dvoje globokih jezer, v katerih se je trepetaje ogledovalo visoko sonce. Oblečena je bila v dolgo sinjo haljo, prepasano s širokim temnomodrim pasom; sinjina je odsevala na licih, da so bila še nežnejša in bledejša. Na neki podobi v stari vaški cerkvi je imela srce presunjeno s sedmimi meči. Ko je stopila iz okvira, so se na rahlo zazibali in stresli teh mečev jezkleni ročniki, ki so imeli obliko križa, in kaplja krvi je kanila iz srca.

Ta ozki beli obraz je pričal brez solz in besed: »Čigava bolečina je večja od moje?« Ob poti je stala, ko je prišel mimo. Prišel je mimo silen oblak, ki se je vzdignil do nebes in jih zatemnil. Ta oblak je bil rdeč prah; kri je vpila do nebes.

In vse je utonilo v njem, vse je izginilo. Ničesar več ni bilo. On sam je bil, prav sam v tem neizmernem krvavem oblaku. Otrok je bil, ki je objemal težek križ. Omahoval je pod njim, opotekal se je in padal, da se je zasolil kamen, ko je poljubil njegovo čelo. Tako je šel v neusmiljeno smrt. Kot seže bela roka v noč, je segel njen pogled do njega, se je iz jezera njenih oči prelilo sonce v sonce. »Sin moj, ti ljubi otrok moj!« Komaj je videl to roko, to lice, te oči, komaj je slišal ta glas, ni bilo trpljenja več, ne trnovega venca več, ne križa več. Visok in lep, brez krvi in brez ponižanja je stopil k nji, da bi jo potolažil; kajti njena bolečina je bila večja od njegove.

Zdaj v tem strašnem času ga vidim živega tik pred seboj. Vidim ga tisočkrat in stotisočkrat. Njo vidim, žalostno mater, tudi njo tisočkrat in stotisočkrat. Človek gre na Golgoto, da bo trpel in umrl in da bo vstal povelčan.

Ivan Cankar

Ob četrth postaji

O trenutek muke in bridkosti!
Božji Sin na poti Mater sreča...
Njen pogled na križ trpljenje veča —
vsa od solz je strta in grenkosti.

V srci dve vse globlje meč zarez...
Žalost njuna večja je od morja,
zemski krog presega in obzorja,
vse gorje sveta je ne doseže.

Množica za njima jezno hruje —
ne dotakne se je bolečina
svete božje Matere in Sina.

Misli tih očitek obtežuje:
Tudi ti?! ... O, padli na kolena,
da umije Kri te dragocena.

Ljubka Šorli

V vigeedi na trato

(Lovišna igra za otroke)

Kokoš in jastreb
(Vsaj pet otrok)

Največja dva sta kokoš in jastreb, ostali so piščeta. Piščeta se postavijo za kokljo in se primejo drug drugega ali okoli pasu ali za ramena. Jastreb naskakuje piščeta, koklja brani z razprostrtimi rokami. Igra se na več načinov:

Jastreb hoče uloviti zadnje (najmanjše) piščete. Koklja mora biti urna, z njo se morajo spretno sukati tudi piščeta, da se jih jastreb ne more dotakniti. Kadar se jastreb piščeta dotakne, piščete izstopi. Igra traja, dokler je kaj piščet. Lahko pa tudi ujeto piščete zamenja vlogo z jastrebom.

Igra se tudi lahko tako, da je ujeto vsako piščete (ne samo zadnje v vrsti), če se ga le jastreb dotakne. Piščete izstopi, ali kakor prej, zamenja vlogo z jastrebom.

Drug način je ta, da skoči zadnj epišče iz vrste in pred jastrebom zbeži h koklji. Če se ga jastreb med potjo dotakne, zamenjata vlogi ali pa postane piščete jastreb, prejšnji jastreb pa koklja. Če pa piščete srečno pribeži do koklje, je prosto, in jastreb mora loviti naslednje piščete.

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

Paul Feval:

Rodbina

Tu imate zgodbo, ki sem jo pravil že pogosto v raznih oblikah in ki jo bom pripovedoval še večkrat, če Bog da, ker je velika in blaga.

Čeprav je povest bretonska, so mi jo vendarle pripovedovali prvič v Normandiji, na Avranskem griču, ki gleda preko ene najlepših pokrajin na svetu. Bila sva dva; drugi je že pred tremi leti umrl v sladkih upih na božje oblube. On je ljubil, trpel in molil.

Spominjam se, da se je medtem, ko mi je to pripovedoval, pod najinimi nogami svetilo blato, v katerem bi lahko utonili kot v morju; na obzorju je pa segala voda prav pod oblake in zahajajoče sonce jo je razsvetljevalo, da je bila podobna ogromnemu požaru. Med blatom in morjem je dvigal pred ta požar svoje temne obrise hrib Sv. Mihaela, tako da je bil granitni orjak obdan kakor z žarom škrlata in zlata.

Bilo je ob času bretonskega potopa. Ni bilo to ob vesoljnem potopu, temveč ob tistem potopu, ki je zadel le Bretanjo.

Hrib Sv. Mihaela se je držal tedaj še kopne zemlje; dalje za njim se je razprostirala ob obalah Kvenene župnija sv. Vinola, ki leži sedaj sto čevljev pod vodo Kankalskega zaliva.

Aleš, Rokov sin, je tedaj pasel črede svetovinolske gospoda. Ko je dopolnil pet in dvajset let, je vzal za ženo plavolaso Sabino, ki je bila v osemnajstem letu starosti.

Oba sta se gorko ljubila. Ona je bila dobra in lepa, on pa velik in močan ter se ni bal nobenega truda. O Velikem Šmarnu je nosil cerkveni kip Matere božje.

Mati božja svetovinolska je bila vsa v srebru. Bila je bogata, kajti okoličani so upali odkupiti svoje grehe s platnom, z žitom in z volno, ki so jo polagali pred njene noge. Toda motili so se, kajti grehov se lahko odkupimo samo s kesanjem.

Aleš in Sabina sta bila brez otrok. Kadar je bil Aleš na polju in je ostala Sabina sama v koči, je žalostno razmišljala: »Če bi imela na svojih kolenih dragega malčka, ki bi bil živa podoba mojega Aleša, koliko srečnejša bi bila!»

In Aleš je sanjal, ko je pasel čredo svojega gospoda:

»Če bi mi dala moja draga Sabina ljubkega otročiča, svojo živo podobo, kako veselo bi bilo pri nas in kakšno upanje!»

Ko se je vrnil nekoč Aleš ves zaskrbljen s pašnikov, je dejal:

»Glej, moja Sabina, če bi ti stkala lep pajčolan za našo Brezmadežno, bi ti morda podarila majhnega angelčka, da bi ga zibal.«

Kaj mislite, da more mož kdaj prvi mi-

sliti na kako stvar? Ne, to je vedno žena. Sabina je takoj odšla iskat pajčolan, ki ga je bila stkala že poprej, bolj belega nego sneg in bolj prozornega nego poletna megla.

Ko ga je Mati božja videla, je bila zadovoljna in ga je sprejela. Aleš in Sabina sta dobila otročička in sta se ob njegovi zibelki ljubila še bolj.

Ko je imelo dete devet dni, ga je vzela Sabina, ki je bila tedaj še jako šibka, v naročje in se je podala z njim pred Marijin oltar.

»Marija,« je govorila kleče, »glej mali zaklad, ki si ga nama podarila; midva ti ga vračava, o Matil! Da bi ostal tvoj in da bi rastel, zaobljubljen tvoji nebeški barvi. Glej, milostna Devica, nazvala sva ga Roka, kakor je bilo ime očetu njegovega očeta. Poglej ga dobro, da ga boš poznala tisti dan, ko bo potreboval tvoje pomoči.«

Ne vemo, če so povzročili to grehi svetovinolske župnije ali grehi vseh župnij, toda neke noči je zadela ves okoliščina nesreča. Reka je narastla kot vrelo mleko in prestopila bregove. Divjal je vihar, dež je lil v potokih, zemlja je stresala mrzlica. Vso ravan je zalila voda in ko je napočilo jutro, se je pokazalo, da ravnine ni zalivala reka, temveč morje.

To je postajalo temno, razburkano in viharo. Razdejal je vse zapreke, ki jih

ZDRAVKO NOVAK:

Čoban Jovan

Iz „Zbornika svobodne Slovenije“ prinašamo eno izmed ondi objavljenih zgodb. — To zanimivo knjigo, ki stane 55.— šilingov, lahko naročite pri upravi našega lista.

Ob koncu druge svetovne vojne je bilo v Italiji, Avstriji ali Nemčiji na desetstisoče beguncev. Po raznih taboriščih so čakali, kdaj se bodo lahko vrnil. Begunstvo je postalo svetovni problem. Več let je minilo, preden ga je zapadni svet začel resno reševati. Končno so ga uredili tako, da so večino beguncev izselili v prekomorske dežele. Največ beguncev sta sprejeli Kanada in Avstralija, ne zaradi svoje socialnosti, ampak zato, ker sta potrebovali ljudi za svoje obsežne pokrajine, ki so bile le redko naseljene.

Različna je bila usoda izseljencev. Vsak je doživel svoje razočaranje pa tudi vsak svojo pustolovščino, vsak svoj roman, četudi ga večina ne bo nikoli napisala. Tu pa tam se bo pa morda le posrečilo oti

je na njegovo jezo postavila božja roka. Naraščalo je tako, da se je spremenilo v pravi potop.

Cerkev sv. Vinola je stala na neki višini. Prebivalstvo se je zateklo tja, toda Aleš in Sabina sta ostala na vratih svoje koče, ki je bila zgrajena še više nego cerkev.

Ko je dospela voda do njih, sta odšla z malim v prvo nadstropje. In ko jih je dosegla tudi tam, sta zlezla na streho, a voda jima je sledila še vedno.

»Mož moj,« je dejala Sabina, »umrli bomo skupno.«

»Ne!« je odvrnil Aleš.

»Kaj!« je kriknila ona, »ali naju misliš zapustiti?«

»Ne,« je zopet ponovil pastir.

Voda je naraščala. Stojec na grebenu strehe je Aleš dodal:

»Vzemi najinega malega. Jaz ti bom pomagal, da boš zlezla name. Stopi na moje rame in se dobro drži...«

Sabina mu je padla okoli vratu in jokala.

»Nikoli!« je dejala.

»Podvizaj se, gre za otroka! Če se boš opirala name, boš lahko zdržala nekoliko dlje; morda se medtem voda ustavi. Zbom, moja ljubljena žena! Četudi jaz umrjem, samo da bi bila rešena ti... Pripoveduj mu, naj se spominja svojega očeta.«

Sabina je ubogala in ko je zlezla nanj, je voda zalila Aleševo glavo.

Sabina je točila vroče solze in držala otroka. Ko ji je stopila voda že do pasu, je dvignila svojega malega Roka, potem ko ga je še enkrat pritisnila na svoja prsa, in mu dejala: (Konec na 8. strani)

kako zanimivo zgodbo. Eno takih zgodb vam bom sedaj opisal. Je popolnoma resnična. Doživel jo je neki Srb. Napisana je po pismu, ki ga je ta fant pisal svojemu prijatelju iz Avstralije, kamor se je bil izselil.

Čim dalje greš, tem dalje ti kaže!

Jovan je bil srbski četnik. Kot drugi njegovi sovrstniki, se je potikal po raznih taboriščih v Avstriji. Bil je zadovoljen, ker mu ni bilo treba delati, a bilo mu je neprijetno, ker ni bilo dovolj kajenja in dovolj jela. Tudi obleke mu je manjkalo.

Dejali so, da je v Nemčiji bolje, zato se je s svojimi prijatelji odpravil tja. Tam je bilo še slabše. Ni dolgo vzdržal. Kmalu je odpoval v Italijo.

Živel je v taboriščih. Navdajalo ga je veliko upanje, da se bo morda le kmalu vrnil domov. Ko se je prvič oglašil kralj Peter, je bil ves navdušen in je mislil, da se bo kralj lahko kmalu vrnil in za njim pa tudi njegovi zvesti podaniki.

uporabil določeno količino plina, ki je moral vzdrževati proizvodnjo snov pri temperaturi nad 400 stopinj. Pa tudi za to je bilo poskrbljeno. Aparat je bilo treba samo malo nadzirati, deloval je pa čisto avtomatično. Pri tej visoki temperaturi se je kalijev klorat spreminjal v kalijev klorid in izločal ves kisik, ki ga je vseboval. In kaj je nastalo iz 9 kilogramov kalijevega klorata? Tri in pol kilograma kisika, potrebna za vsakdanjo potrošnjo potnikov.

Ni pa zadostovala samo obnova potrošene kisika; treba je bilo že vsrkati ogljikovo kislino, ki je nastala pri dihanju; kajti že kakih 6 ur je bil zrak v krogli prenasičen s tem pogubnim plinom, ki se razvije zaradi zgorevanja krvnih teles pri spajanju z vdihanim kisikom. Nichollu to ni ušlo, saj je videl, kako Diana težko diha. Ogljikova kislina se je začela — podobno kakor v znameniti »Pasji jami« kopičiti zaradi svoje teže na dnu krogle. Uboga Diana je povečala glavo in morala trpeti zaradi plina prej kakor njeni gospodarji. Toda kapitan Nicholl si je hitro znal pomagati. Po tleh je razpostavil več posod s kalijevim hidroksidom, ki ga je nekaj časa stresal in ta snov, ki hlastno sprejema ogljikovo kislino, jo je popolnoma vsrkala in zrak v krogli očistila.

Potem so napravili inventuro instrumen-

On se je pripravljal na povratek v domovino, v taborišče so pa prihajale razne komisije, ki so nabirale ljudi za izselitev. Najprej je prišla avstralska komisija. Mno-go se jih je prijavilo. Jovan pa se ni mogel takoj odločiti. Predaleč se mu je zdela Avstralija. Se vedno je mislil na dom in na povratek. Tovariši so ga pa le pregovorili in bil je takoj sprejet. Kaj ne: bil je mlad, močan in lep, postaven fant.

Mesec dni kasneje je bil že napovedan transport. Vožnja je bila dolga in pusta. obalah, je bilo prijetno in zabavno opazovati obrežja in tuje kraje. Po nekaj dneh so prišli na odprto morje. Dnevi so bili dolgi in za priboljšek se je oglašala še morska bolezen. Ni mogel jesti, ne kaditi.

»Dobra plača, a malo dela«

V Avstraliji so vse naseljenice, ki so prihajali, nastanili v velikem hotelu. Tu so čakali na nadaljnjo usodo. Prihajali so razni podjetniki in nabirali delavce, vsak za svoj poklic.

Jovanu kako težko delo s krampom in lopato ni posebno dišalo. Srbi so vojaki, delo pa prepuščajo ljudem, ki so za vojsko nesposobni. Preko petsto let so se skrivali z orožjem v velikih gozdovih Šumadije in se otepal Turka. To jim je ostalo v krvi do današnjega dne. Jovo si je nadel življenjsko geslo: »Dobra plača, a malo dela.«

Prihajali so podjetniki in vsakemu je bil Jovan všeč, ker je bil mlad in močan. Toda Jovan ni šel kar s prvim.

»Kaj bom delal?« je najprej vprašal.

»Na polju,« je bil odgovor.

»Ne znam, sem delal v tovarni.«

Prišel je drugi.

»Kaj bom delal?«

»Kot zidar, malto boš mešal in opeklo boš nosil.«

»Ne znam, sem poljedelec.«

Prišel je tretji.

»Kaj bom delal?«

»V tovarni, potrebujem močnega mladega človeka za kurjača.«

»Ne znam, sem zidar.«

Tako je šlo naprej dolgo časa.

Nekega dne pa pride postaven in pri-jazen gospod.

»Potrebujem zanesljivega človeka, je dejal gospod.«

»Kaj bom delal?«

»Nič.«

»In koliko boste plačali?«

»Imel boš svojo hišo, hrano, obleko, obutev in za začetek petdeset funtov plače na mesec (okrog 3.500 šil.).«

»Kaj bom pa delal za to plačo?«

»Saj sem ti dejal, da nič. Pasel boš moje ovce.«

Jovan se je popraskal za ušesi. Spomnil se je, kako je doma pasel kot deček ovce in kako so mu uhajale, da je moral vedno tekati za njimi. (Dalje prihodnjič)

JULES VERNE:

67

Potovanje na *Luna**

— Pomiri se, spoštovani prijatelj, je odgovoril Barbicane. Izstrelek je prenesel še vse drugačno temperaturo, ko je drvel skozi zračne plasti. Ne bi se čudil, če se je pokazal očem floridskih gledalcev kot goreč meteorolit.

— Potem pa mora J. T. Maston misliti, da smo se že scvrli!

— Čudim se, je odgovoril Barbicane, da se nismo. Na to nevarnost nismo niti mislili.

— Jaz pa sem se ravno tega bal, se je odrezal Nicholl.

— In ti nama nisi ničesar zinil, divni kapitan, je vzkliknil Michel in mu stisnil roko.

Medtem je začel Barbicane izstrelek tapregledovati in urejevati, kakor da ga ne bi mislil nikdar zapustiti. Kakor vemo, je imel ta zračni vagon spodaj površino 54 kvadratnih čevljev, do vrha oboka pa je meril 12 čevljev; ker je bil v notranjosti zelo spretno opremljen ter zbirka instrumentov in orodja ni delala napote, saj je imel vsak predmet svoje posebno mesto — so se naši potniki v njem precej svobodno kretali. Debelo steklo, vdela in v spodnji

del krogle je brez škode preneslo precejšnjo težo. Zato je Barbicane s tovarišema hodil po njej kot po trdnih tleh; sonce pa, ki je upiralo vanjo svoje žarke, je razsvetljevalo krogle od spodaj in se poigravalo v notranjosti s prečudnimi svetlobnimi učinki.

Najprej so se prepričali, v kakšnem stanju sta posoda za vodo in zaboj za živila. Obe shrambi nista bili prav nič poškodovani — ker so se varnostni ukrepi za ublažitev začetnega sunka dobro obnesli. Zalo-ga živil je bila obilna in je zadostovala za prehrano treh potnikov za leto dni. Barbicane se je hotel zavarovati za primer, če bi izstrelek pristal na kakšni popolnoma nerodovitni in zapuščeni pokrajini na luni. Vode in žganja je bilo vsega skupaj 50 galonov, se pravi samo za dva meseca. Toda po najnovejših ugotovitvah astronomov je ohranila luna vsaj v svojih globokih dolinah nizko in gosto ozračje in tam tudi potokov in studencev ni moglo manjkati. Zato se našim pustolovskim raziskovalcem ni bilo treba bati, da bi jih med potjo ali prvo leto življenja na luni zdelavala lakota in žeja.

Ostalo je vprašanje zraka v notranjosti krogle. Tudi glede tega so bili lahko brez skrbi. Aparat »Reiset et Regnault«, ki naj bi proizvajal kisik, je bil založen s kalijevim kloratom za dva meseca. Seveda je

toplomeri in tlakomeri so bili sunek vzdržali, razen enega majhnega toplomera, ki je imel steklo razbito. Iz vatirane škatle so potegnili odličan aneroid in ga obesili na steno. Seveda je kazal samo zračni pritisk v notranjosti izstrelka, saj ga zunaj ni bilo. Pokazal je pa tudi količino vodnih hlapov, ki jo je ta zrak vseboval. Tisti trenutek je njegova igla nihala med 735 in 760 milimetri. Kazala je torej »lepo vreme«.

Barbicane je bil vzela s seboj tudi več kompasov, ki so ostali nepoškodovani. Seveda je bila v takih okoliščinah njihova igla vsa »zbešana« in ni imela stalne smeri; kajti v tej razdalji od zemlje ni mogel magnetni tečaj na aparat več občutno vplivati. Toda na luni bodo ti kompasu utegnili ugotoviti kake posebne pojave. Vsekakor bi bilo zanimivo vedeti, če je luna ravno tako podrejena magnetnemu vplivu kakor zemlja. Skrbno so pregledali še hypsometer za merjenje višine gora na luni, kotometer za določitev višine sonca, teodolit, to je geodetsko pripravo za merjenje površine tal, daljnogled, ki bi bili zelo koristni v trenutku, ko bi se bližali luni in izkazalo se je, da so vsi ti instrumenti v dobrem stanju kljub silovitemu sunku pri odhodu.

(Dalje prihodnjič)

Nasilju se ne uklonimo

(Nadaljevanje s 1. strani)

pravice staršev nočejo poznati. Pozivamo cerkvene oblasti, da se odločno postavijo proti temu nasilju, ki se naj bi po novem zakonu izvajalo nad našimi slovenskimi otroki.

Vsa dvorana je potrdila njegov predlog in slišati je bilo ogorčene klice proti temu novemu nasilnemu posegu državne oblasti v področje, ki briga izključno starše in Cerkev.

Janko Ogris, pd. Miklavž iz Bilčovsa, je dejal, da so nekdanji predniki zažigali kresove, kadar se je bližala nevarnost. Tudi danes je naš rod v nevarnosti in v naših srcih moramo vzdrževati ogenj čuječnosti in odločne borbene volje.

Svetnik Kmetijske zbornice Janko Jančič iz Leš je z bridkimi besedami protestiral proti gospodarskemu in socialnemu zapostavljanju našega slovenskega človeka, posebno pa kmeta, ki za svoje pridno delo in zvestobo žanje samo prezir, ki točno plačuje davke državi in javnim ustanovam; kadar pa terja svoj delež iz javnih sredstev, pa je vsak izgovor dober, da se mu jih odreče.

Spregovorila je tudi Zablatnikova Anica iz Bilčovsa, za njo pa ing. Einspieler. Nato je Lovro Kramer, pd. Janše iz Škofič, dejal, da so leta 1942 zlahka našli tudi ponoči Slovence za izselitev, danes pa, ko bi nam bilo treba dati naše pravice, pa nas ob belem dnevu nočejo več videti.

Živinozdravnik dr. Luka Sienčnik iz Dobrle vesi pa je dejal, da je učinkovitost zakonov odvisna od dobre volje merodajnih, da jih izvršijo. In te dobre volje ni, kadar gre za priznanje pravic Slovence. Po državni pogodbi so prepovedane vse organizacije, ki delujejo proti slovenski manjšini, a do danes oblast ni storila ničesar, da njih delovanje ustavi.

Lesni trgovec Franci Mertl z Brnce

je ugotovil, da mora danes Berlin sicer molčati, Bonn pa ima druge skrbi, zato se pa pri nas šopiri velenemski duh in glasno kriči, toda svojega končnega namena ne bo dosegel.

Trgovec Franci Rutar iz Dobrle vesi je poudaril, da se je reševanje člena 7 državne pogodbe začelo na napačnem kraju. Temelj slehernega razsodnega urejevanja položaja manjšine bi bil vendar sporazum s prizadeto manjšino. Le tako bi se vrnil mir v deželo.

K besedi se je oglasil tudi poznani in priljubljeni bivši župan Mirko Kumer, pd. Čerčej z Blata. Posegel je nazaj v svoje bogate spomine, saj je Čerčej kot zastopnik ljudstva pogosto prihajal v stike z mogočniki in odličniki. Dejal je, da so že pred 30 leti nekateri visoki gospodje prerokovali Slovence skorajšen konec. Toda danes tiste gospode že krije ruša, mi Slovenci pa še vedno živimo. Slovenski kmet je pošten, delaven in veren. Če pogledaš njegove roke, so težke in žuljave. To je Čerčej povedal tudi nekemu ministru. Slovenski človek ve, da bo imel to, kar si bo sam pridelal in priboril. Obenem pa zaupa v božjo pravičnost. Gotovo bo Bog ob svojem času tudi dal čutiti svojo pravično roko tistim, ki nam delajo krivico.

Oglasila sta se še k besedi trgovec Jože Čimžar iz Kotmare vesi ter Peter Štern, kmet iz Kort. Boštjančičeva mama iz Branče vesi je pozvala merodajne, da naj ne sejejo sovraštva v srca nežne mladine in da naj v solah ne odtujujejo otrok njihovim lastnim materam.

Mogočno zborovanje je zaključil dr. Mirt Zwitter z besedami zaupanja naši delegaciji, ki je to sredo odšla na Dunaj. Nato pa je zadonela naša koroška slovenska himna »Njav čriez izaro«. Razšli smo se s trdno vero v srcu, da pravica mora končno zmagati, in s trdnim sklepom, da se bomo za to borili.

Deset let dela za mladino - SOS otroška naselja

V restavracijski dvorani Koncertne hiše v Celovcu gostuje razstava o SOS otroških vaseh, ki jih je pred 10 leti začel zidati direktor Herman Gmeiner. Njegova misel je bila: Otrokom, ki so jim vpjni dogodki ali pa povojne razmere vzeli starše, je treba povrniti dom, družinsko ognjišče. Zato se ni držal običajnih načinov skupnostne vzgoje v raznih zavodih za otroke, ampak je v Imstu na Tirolskem zgradil prvo zaokroženo naselje družinskih hiš, v katerih je eni »materie« zaupano po 8 do 10 otrok, od dojenčkov pa do 14 let starosti. Njegova zamisel je imela uspeh, kajti danes obstoji že 75 takih otroških hiš v petih naseljih, ki dajejo streho 700 otrokom.

Ta ustanova se vzdržuje z milodari. V Avstriji je danes 700.000 podpornih članov »Društva za SOS otroška naselja«, ki plačujejo mesečno članarino po en šiling. Na Koroškem ima ta organizacija 40.000 članov. Dir. Gmeiner je v svojem govoru omenil, da se je v zadnjem času v to akcijo vključili tudi gospodarski krogi z bogatimi darovi, ki so mu omogočili gradnjo novih otroških domov. Tako bo otroško naselje vstalo med drugim tudi v Blatogradu (Moosburg) pri Celovcu, kjer bo prihodnje jesen že 6 hiš dograjenih in se bo

do vanje lahko vselile te nove »družine«.

Matere, ki delujejo v teh hišah so največini ženske v zrelejših letih, ki nimajo lastnih otrok, pa se posvetijo negi zapuščenih dece. Najprej jih v posebni šoli pripravijo za to nelahko delo, ki temelji v prvi vrsti na idealizmu, kajti plača je skromna.

Dosedanje izkušnje s tem načinom vzgoje so rodile zelo dobre uspehe in misel takih otroških naselij si utira pot v Zapadni Nemčiji, Franciji, Italiji in Grčiji.

Razstavo v Celovcu je otvoril deželni glavar.

Jugoslovanski poslanik je bil pri zveznem kanclerju

Minuli ponedeljek je bil prof. Jože Zemljak, jugoslovanski veleposlanik na Dunaju, sprejet pri zvez. kanclerju ing. Raabu in podkanclerju dr. Pittermannu in je — kot pravi uradno poročilo — protestiral proti obema zakonskima osnutkoma glede manjšine, ki pomenita kršitev mednarodno obvezne državne pogodbe iz leta 1955.

ZGODOVINA AVTOMOBILOV

Morda vas bo zanimalo, odkod izvirajo imena nekaterih najbolj znanih avtomobilskih znamk.

»FORD« — je dobil ime po Henryju Fordu, ki je ustanovil največjo ameriško družbo za izdelavo avtomobilov.

»MERCEDES« — tako je bilo ime hčerki avstrijskega konzula Jelineka v Nizzi, ki je bil prijatelj nemškega izdelovalca avtomobilov Benza.

»BENZ« — tovarna je dobila ime po Karlu Benz, pionirju avtomobilizma.

»CHEVROLET« — ustanovitelj tovarne je bil Francoz Louis Chevrolet.

»OPEL« — je dobil ime po tovarnarju Adamu von Opelu.

»BUICK« — tako se je pisal holandski ustanovitelj te ameriške tovarne avtomobilov.

»CADILLAC« — je priimek ustanovitelja ameriškega mesta Detroita.

»STEYR« — se imenuje po znanem avstrijskem mestecu.

»FIAT« — je kratica za tovarno Fabbrica Italiana di Automobili Torino.

Pitna voda, v kateri je 40% alkohola, teče iz pip v hišah mesta Franklinton (USA). V sosesčini je finančna straža odkrila neko »črno« (nezakonito) žganjarno. Preden pa je mogla zajeti podjetne žganjarje, so ti zlili v bližnji potok več tisoč litrov svežega žganja. Ta potok pa je glavni vir vode za vodovodni rezervoar omenjenega mesteca.

Prodajna sena. M. Hajnžič, Reberca-Rechberg 4, P. Miklaushof/Krtn.

Zanesljivo hišno pomočnico, ki zna kuhati iščemo za poslovno gospodinjstvo za tri osebe (veliko perilo izven hiše). Dopise na Firma RIVA, Klagenfurt, Rosentaler Strasse 17.

ZENITVENI OGLAS

Gozdni delavec, 32 let star, ki ima veselje do kmečkega gospodarstva se želi priženiti na srednje posestvo ali ipa spoznati kmečko dekle primerne starosti v svrhu ženitve. Ponudbe pod »Inteligentna« na upravo lista.

Štedilnike, peči kmetijske potreščine

ugodno in na obroke pri

Hans Weenig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Desetletnica obsodbe kardinala Mindszentya

Vatikansko mesto — (AI) — »L'Osservatore Romano«, glasilo Svete stolice, je nedavno objavil daljši sestavek ob deseti obletnici, kar je madžarski komunistični režim dal obsoditi kardinala Mindszentya. List najprej omenja, kako je sveti oče Janez XXIII. protestiral, ker so kardinalu preprečili, da bi bil prišel na zadnji konklave v Rim, nato pa se pokloni zvestemu pastirju preganjanih madžarskih katoličanov. Med drugim pravi:

Prevejana gonja, ki se je začela, še preden so kardinala po krivem obsodili, je skušala dopovedovati, da je msgr. Mindszenty reaktor. Take trditve so bile in so gola laž. Edina njegova krivda je bila zvestoba do Cerkev. Pred desetimi leti so na razpravi, ki je pomenila žalitev za ves omikani svet, obsodili na dosmrtno ječo človeka, katerega so skušali z vsemi sredstvi prikazati kot izdajalca, ki naj bi bil svojo krivdo priznal. Resnica pa je, da je kardinal bil obsojen zato, ker je bil vesten duhovnik in škof. Ta njegova krepost mu je prepovedovala, da bi bil poslušal krivične zapovedi, ki so nasprotovale verski svobodi in človekovim naravnim pravicam.

Za to žalostno obletnico je v rimski baziliki Svete Marije Snežne kardinal Confalonieri imel zadostilno službo božjo ter je v priložnostni pridigi dejal:

»Cerkev hodi v vsej svoji zgodovini po sledih božjega Učenika. V tem je naša slava in naš ponos. Zaupajmo se Mariji, da bo prosila za nas, za nedolžne preganjance in za preganjavce v utripu ene same ljubezni, ki ne pozna razlikovanj in sovraštva, zakaj nas navdihuje samo postava ljubezni in odpuščanja.«

130-letnica najstarejše avstrijske čebelarke bratovščine

J. Patronovič, predsednik čebelarkega društva v Neckenmarkt na Gradiščanskem, je imel te dni mnogo posla. Sprejemal je namreč številne goste, ki so prihiteli iz vseh koncev naše države na zvezni čebelarski občni zbor, da z gradiščanskimi čebelariji proslavijo 130-letnico tamkajšnje in obenem najstarejše čebelarke bratovščine v Avstriji.

Iz zgodovine te bratovščine je znano, da so jo ustanovili 22. februarja 1829, na god sv. Petra, patrona čebelarjev in da je od takrat do danes bratovščina praznovala patroninij vsako leto s slovesnim bogoslužjem. Pri daritvi sv. maše nesejo čebelarji gorečo svečo kot posvetilni dar na oltar. Iz pravil bratovščine so posebno zanimivi naslednji členi: vsem sobratom, ki so si pridobili v čebelarstvu koristnejše in boljše izkušnje, se resno polaga na srce, da iz ljubezni do bližnjega poučijo tiste, ki v tem oziru še nimajo izkušenj. Tudi so sobrati dolžni, da ulovijo za lastnika roj, ako so slučajno pri rojenju navzoči, lastnik pa odsoten. Če pa je prišel kak čebelar ob vse čebele, potem je čebelar, ki ima največ panjev, dolžan pomagati prizadetemu s tem, da mu po znižani ceni odstopi enega svojih panjev.

Zadnji člen pravil pa se glasi: Ako se po božji volji poslovi eden sobratov od tega sveta, potem je dolžnost vsakega člana bratovščine, da pobožno prisostvuje pogrebu in molji za njegov dušni blagor.

Vsak osmi Švicar je motoriziran. V zadnjem letu je število avtomobilov in motorjev naraslo za nadaljnjih deset odstotkov in znaša trenutno nad 668 tisoč. Odlično uspeva tudi uvoz te vrste vozil. Samo v lanskem oktobru n. pr. je Švica uvozila 4499 avtomobilov v skupni vrednosti 28 milijonov švicarskih frankov. Največ iz Zahodne Nemčije.

Oglašuj v našem listu!

Velikonočna darila kupite ugodno pri
L. Maurer
Klagenfurt, Alter Platz 35
BLAGO — PERILO

STROKOVNA TRGOVINA za dežna oblačila:
Ballon, Popeline in Loden plašči ter Anorake. Sprejemamo tudi popravila gumijastih oblačil.

V. Tarmann
KLAGENFURT, Völkermarkter Strasse 16

Otroški vozički, moško in damsko perilo, Hubertus plašči za otroke
TRGOVSKA HISA
Hans Thomasser
Villach, Widmannngasse 33

F. R. C. Möbel

Kärntens größte Fremdenzimmerschau

in den „Sandwirt“-Sälen, Klagenfurt (neben Hotel „Sandwirt“)

Über 20 komplett aufgebettete Fremdenzimmer

in den verschiedensten harten und weichen Holzarten, Polster- und Kleinstmöbel sowie Einsätze, Matratzen, Karniesen, Tische, Sessel usw.

- Eigene Erzeugung, daher preiswerter
- Kostenlose Zustellung in ganz Kärnten
- Zinslose Ratenzahlung
- Abholung auf Wunsch mit eigenem Kundendienstauto (Tel. 042-22/3760)

FERCHER-REICHMANN & CIE
MÖBELFABRIK — VILLACH

Gospodinje pazite!

RADLMAYR pomaga štediti. Sedaj ugodno kupite posteljnino, blago za zavese, preproge in talne obloge

RADLMAYR

VILLACH, POSTGASSE